

**TEXT LIGHT
WITHIN THE BOOK
ONLY**

BROWN BOOK ONLY

DAMAGE BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200897

UNIVERSAL
LIBRARY

(ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತವು)

ಬಾಲಕಾಂಡವು)

ನೊಡಲನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ

೧೯೩೪

ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು

ಮುದ್ರಕರು:
ಬಳವಂತ ನಾರಾಯಣ ಬಾಗಲವಾಡಿ
ಮೋಹನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ

ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರವು

ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ವಾಮನ ರಾಮಚಂದ್ರ ಮುಧೋಳಕರ
ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ,
ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿ,
ಕರ್ನಾಟಕ ಹೈಸ್ಕೂಲ್, ಧಾರವಾಡ

ನನ್ನ ಪರಮಮಿತ್ರರಾದ
ರಂಗಾಚಾರ್ಯ ಅಪ್ಪಾಚಾರ್ಯ ಜಹಾಗಿರದಾರ
ಎಮ್. ಎ., ಎಲ್‌ಎಲ್. ಬಿ. ಅಡ್ವೋಕೇಟ, ಮುಂಬಯಿ

ಇವರಿಗೆ

ನೀವು

ಸತಾಂ ಸದ್ಭಿಃ ಸಂಗಃ ಕಥಮಪಿ ಹಿ ಪುಣ್ಯೇನ ಭವತಿ
ಎಂಬುದರ ತಿರುಳನ್ನು

ನನಗೆ

ತಿಳಿದಿರಿ

ಉಣಿಸಿದಿರಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನಿವೇದನ

ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವಾ ಸಮಿತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಐದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವಿದು. ಬಾಲೋಪಯುಕ್ತವೂ ಪ್ರೌಢವೂ ಆದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನಗೊಳಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಉನ್ನತಗೊಳಿಸುವುದೇ ಸಮಿತಿಯ ಹಿರಿದಾದ ಗುರಿ. ಈ ಗುರಿಯ ಸಾಧನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕರ್ನಾಟಕ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನವರು ವರ್ಷವೊಂದಕ್ಕೆ ೨೦೦ ರೂ.ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶುದ್ಧ - ಸುಂದರವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಕೃತಿಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯೋದ್ಯಾನದ ಮೈವಿಧ್ಯವೂ ಸೊಬಗೂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮಾಜ ಮೊದಲಾದ ಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಲಲಿತ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಪ್ರಬೋಧಕ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಿತಿಯಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಮಿತಿಯ ಉತ್ಕಟ ಅಭಿಲಾಷೆ. ಈ ಸಮ್ಮ ಬಯಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಮಾಂಕಿತ ಕವಿಗಳೂ ತಿರುಳುಗನ್ನಡದ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಆದ

ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ವಾಣಿಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಥಮ ಭಾಗವಾದ ಈ ಬಾಲಕಾಂಡದ ಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆರವೇರಿದೆ ಎಂದು ನಿವೇದಿಸಲು ನಮಗೆ ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಇವರೇ ನವರಾಮಾಯಣದ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳೂ ಯೋಗ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಕನ್ನಡ ಜನತಾಜನಾರ್ಧನನು ಪ್ರೇರಿಸಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುವೆವು.

ನಮ್ಮ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುಚಿತವಾಗುವಂತೆ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರೊಫೆಸರರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಾಸನೂರವರಿಗೆ ನಾವು ಉಪಕಾರಬದ್ಧರಾಗಿರುವೆವು. ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೋಹನ ಮುದ್ರಣಾಲಯದವರಿಗೂ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಹೈಸ್ಕೂಲ, ಧಾರವಾಡ
ಆಶ್ರಿತ ಶುಧ್ಧ ಪಂಚಮಿ
ಚಾ. ವಿ. ವ. ಬರ್ಗರ್

ವಾಮನ ರಾಮಚಂದ್ರ
ಮುಢೋಳಕರ
ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವಾಸಮಿತಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಪಾಲ್ವೀಕಿರಾಮಾಯಣದ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸರಸವಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತರು. ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಭಾವ-ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಗಮವೆನಿಸಿದ ಇವರ ಸೊಗಸಿಗೆ ತಲೆದೂಗದ ರಸಿಕರೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. 'ಆವಿನದು ನೊರೆಹಾಲನೊಲ್ಲೆನು' ಎಂದು ಇವರು ಸರಲ ಭಾವದಿಂದ ಹೃದಯವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕಾವ್ಯದೇವಿಯ ಉಪಾಸನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೊಂದು ಮಾನ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವು ಕೂಡ ಈಗಾಗಲೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇವರ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮುನ್ನುಡಿ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ. ಆದರೂ ಇವರು ಕೈಕೊಂಡ ಮಹಾಕಾರ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ-ಸಿದ್ಧಿಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಕಾವ್ಯವಾಚನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಬಹುದು. ಅಂತು ಮುನ್ನುಡಿ ಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು; ಇದನ್ನು ನಾನೇ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಿಯೂ ಆಯಿತು. ನಾನು ಇನ್ನೂ 'ಜಾಣಿನ ಭಾರದಿಂ ಕೆಡದವ'ನೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರೇನೋ ಎಂದು ಸಂದೇಹ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಈಗ ಬರುತ್ತಲಿದೆ. ಅದೇನಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಾಲಿಯವರ

ಕೃತಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಏಷಯ
ವೆಂದು ನಾನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ರಾಮಾಯಣದ ಕವಿಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಆದಿಶೇಷನು
ಕೂಡ ತಿಣುಕಿದನಂತೆ! ಅಂತೆ ನಮ್ಮ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು
'ರಘುವರ ಚರಿತೆಯಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ತೆರವಿಲ್ಲ'ವೆಂದು ಹೇಳಿ
ಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಆಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಮಾ
ಯಣಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು
ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೂ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕ ಕಥೆಗಳ ರೂಪವಾಗಿ ರಾಮಾ
ಯಣವು ಮೈದೋರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾ
ಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಭಾರತೀಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾ
ಕಾವ್ಯವು ಬೆರೆತುಹೋಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ
ಸುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಂತೂ
ಇದೊಂದು ಕಾವ್ಯಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕಟ್ಟುಕಥೆಯಂತೂ ಮೊದಲೇ
ಅಲ್ಲ. ರಾಮಾಯಣವೆಂದರೆ ಎಂದೋ ಬಾಳೆ ಒಯಲಾದವರ
ಚರಿತೆಯೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಅವರಿಗಿಲ್ಲ. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ
ಯರು ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ಕಳೆಯೇರಿಸುವ ಮಹಾಮಹಿಮರು; ಉತ್ತಮಜೀವನವನ್ನು
ಎದುರಿಗಿರಿಸಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಕೂಡ ಸಹಜವಾಗಿಯೆ
ಮೇಲುಮೆಟ್ಟಲಿಗೆ ಸಾಗಿಸುವ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಗಳು. ಆದುದ
ರಿಂದ ಇವರು ಮನಸೋಲುವುದು ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಕೃತಿ
ವರ್ಣನೆಗಲ್ಲ; ಅಲಂಕಾರಸಂಪತ್ತಿಗೂ ಅಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆ
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ದಿವ್ಯಚರಿತೆಗೆ, ಆ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾದ
ಮಾನವಪ್ರಪಂಚದ ಆದರ್ಶರೂಪಕ್ಕೆ. ಈ ರೀತಿ ರಾಮಾಯಣವು
ಜೀವನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಜೀವನವನ್ನೇ ಅಂದಗೊಳಿಸಿ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನುಪಮ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯದೆ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದೇ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ನಿಜವಾದ ಕಾರ್ಯ; ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದ ರಾಮಾಯಣವು ಸಾಹಿತ್ಯದೇವಿಯ ಶಿರೋರತ್ನ.

ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಚರಿತೆ ಜನತೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದರೆ ಅದರ ದಿವ್ಯತ್ವವು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ಉಳಿಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಮಹಾಪುರುಷರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಬೇರೆ. ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪವಾಡಗಳು, ಅದ್ಭುತಗಳು, ಚಮತ್ಕಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟೂ ಅವರು ದೊಡ್ಡವರೆಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ರೂಢಮೂಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತಗಳು ಸೇರುವುವು. ಇದರಿಂದ ಮೂಲದ ಸೊಗಸು ನಾಶವಾಗಿ ಮಹಾಪುರುಷರು ಬೇಗನೆ ಅವತಾರಿಗಳಾಗುವ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲ ಲೀಲಾಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿ ತೋರುವುದರಿಂದ ಮಾನವಜೀವನವು ಕೂಡ ಆ ದೇವಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಬಲ್ಲದೆಂಬ ಭಾವನೆಗೆ ಪುಟವಿಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ನದೂ ಇದೇ ಹಾಡು! “ಭೂಭಾರಜ್ಞೇದವಿನೋದಿಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲ ನಟನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ ಲೋಕಮಾತೆಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಸೀತಾದೇವಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಗೋಳಿಡುವುದು ಕೂಡ ಬರಿಯ ತೋರಿಕೆಯೇ,”

ಎಂಬ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆದು ಪುರಾಣಕಾಲದ ಶ್ರೀರಾಮನ ರೂಪವೇ ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಇಂದು ಹಲವರಿಗೆ ಕಾಣುವುದಾದರೂ ಈ ರೂಪವೇ ಹೊರತು ಮೊದಲಿನದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ಸಂಘಗಳಂತೂ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿದು ಕಂಪನಿಯ ರಾಮನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಷಯವು 'ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣ'ವನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಈ ಜೋಲುನೋರೆಯ ರಾಮನನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದವರಾದ ಕೆಲವರು ಇವನಿಗೆ 'ಅಳುಬುರುಕ'ನೆಂಬ ಜಿರುದನ್ನು ಕೂಡ ದಯಪಾಲಿಸುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. ಇದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ರಾಮಾಯಣವು ಪ್ರಾಚೀನಭಾರತದ ದಿವ್ಯ ಸನಾತನ ವಾಣಿಯೆನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಮನು ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದವಿಗೆ ಅರ್ಪಣಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೀತಾದೇವಿ ಗ್ರೀಕ ಕವಿ ದೋಮರ್ ಎಂಬವನ ಪೆಲೆನ್ನಿಗಿಂತ ಮೇಲೆಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ರಾಮಾಯಣವು ಕಾಂತಿಯುತವಾದ ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ ದೂಕೆ ಮುಸುಕಿ, ಅದರ ಕಾಂತಿ ಮಸುಕಿಸಿದೆ. ಈಗ ಮಾದಜೀಕೃತವಾದುದು ಆ ದೂಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ರತ್ನವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಕೆಲಸ.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಾಲಿಯವರು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಮನವಾರೆ ನನಿಸಿದ ತಮ ಗಾದ ಅನಂದವನ್ನು ಇತರರೂ ಸವಿವಂತಾಗಲೆಂದು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನೀಯವಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗಾದರೂ ಪುರಾಣದ ರಗಳೆ ಬೇಡವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆ 'ಶ್ರೀ-ರಘುಕುಲಮಣಿ ನೀರಶಿರೋಮಣಿ ಕಾರುಣಿಕಾಗ್ರಣಿ'

ಯಾದ ಉದಾತ್ತರಾಘವನ ಚರಿತವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾದ ರೆಯೇ ಹೊರತು ಶೇಷಶಾಯಿಯಾದ ಏಷ್ಠುವಿನ ಲೀಲೆಯು ಸ್ಥಲ್ಲ. ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಬಾಲಕಾಂಡ ಮಾತ್ರ ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವನವು ಇಸ ರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಕಂಡಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗದು. ಆದರೂ ಇಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ, ಆಡುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ, ಅವನ ಏಷ್ಯದಲ್ಲೆ ಉಪಯೋಗಪಡದ ಏಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಇವನೊಬ್ಬ ಉತ್ತಮಜೀವಿಯೆಂಬ ಭಾವ ವನ್ನೇ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಾಲಿಯವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾದರೂ ತನ್ನ ಕಥಾನಾಯಕ ನನ್ನು 'ನರಚಂದ್ರಮ'ನೆಂದು ಒಗೆದೇ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಿದ ನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕನ್ನಡ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭಾವಾನುವಾದವೆಂಬುದು ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗ ಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಓದಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮೂಲದ ಹೃದಯವು ಇಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಇಳಿದಿದೆಯೆಂಬುದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹೊಳೆಯಲೇ ಬೇಕು.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣವು ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ವರ್ಣನೆಗಳಿಗೆ ಮಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಅತಿಯಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆಯಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿದ್ದು ಸುಖವಾಗಿ ಓದುವ ಅನುಕೂಲತೆ ದೊರೆವುದಾದರೆ ಈ ವರ್ಣನೆ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸವಿದು ಆನಂದಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ನಮಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪ ರೂಪದಲ್ಲಿ

ದ್ವರೆ ಒಳಿತೆಂದು ತೋರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಾಲಿಯವರು ತಮ್ಮ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಮೂಲದ ವರ್ಣನೆಗಳ ಸಾರವನ್ನು ನೂತ್ರ ತಂದಿರಿಸಿರುವುದು ವಿಹಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ 'ಸಮಸ್ತಭಾರತಮನವೂರ್ವಮಾಗೆ' ಹೇಳಿದ ನಮ್ಮ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನಾದರೂ ಭಾರತದ ಸಾರವನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ 'ಲೌಕಿಕ'ವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದನು. ಈ ಕವಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡವರೆಂದು ತೋರುವ ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿಯವರು ಯುಕ್ತ-ಯುಕ್ತಪರಿಚ್ಛಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನಲ್ಲದೆ ಸಂಯಮವನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ 'ಕಿರಿದರೊಳೆ ಪಿರಿದುಮರ್ಥಮನ ರಿವುವ' ಶಕ್ತಿ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಲಾಭವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶ್ರವಣನ ಕಥೆ, ಅಹಲೋದ್ಧಾರ, ಪರಶುರಾಮದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೂ ಈ ಮಾತು ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ಹೊಳೆಯದಿರದು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತೆಗೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಧೀನಪಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕಥೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ನಾಯಕನ ಚಿತ್ರವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ಶರಚತುಷ್ಟದಿಯೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಇಲ್ಲಿಯ ವೃತ್ತವು ಕೂಡ ಅನುವಾದಕರ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಹಜಮನೋಹರವಾದ ತೀವ್ರಗತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಕಥೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೂ 'ಸಲೆ, ವಲಂ

ಮಿಗೆ 'ಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗದೆ, ಪ್ರಾಸವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ಕೃತಕತೆಗೆ ಇಂಬುಗೊಡದೆ ಸರಸವಾಗಿ, ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗುವ ಈ ಪದ್ಯಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಶರಚತುಷ್ಪದಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆಯೆನ್ನಬಹುದು. 'ಅಭಿಸಾರ'ದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿದಾಗಲೆ ತೋರಿದ ಪದ್ಯರಚನಾಕೌಶಲವು ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವೃತ್ತವು ರಸಿಕರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಈ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆಯಿಸುವ ಶೈಲಿಯು ಸೋಗಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೋದುವುದೆಂದರೆ ಮಧುರವಾದ ಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ. ಕರ್ಕಶತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶವಿಲ್ಲದ ಈ ಮೃದುಮಧುರವಾದ ಪದಸರಣಿ ಎಂತಹರನ್ನೂ ಮರುಳುಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಸರಸತಿ ನುಡಿಯಿಪ
ಸರಸವಿಪಂಚಿಯು
ಸರದಂತೆ ಮನೋ-
ಹರವಾದುದಲೇ !

೧

ದನಿಯೋ ಅವೃತ್ತದ
ಕನೆಯೋ ? ಜಾನಕಿ,
ನಿನಗಿಂತಾದುದು
ದನಿಯಿಂತಿನಿದು ?

೨

ವೊದಲಾದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೋದುವಾಗ ಈ ಕವಿಯನ್ನು ಕುರಿತೂ 'ನಿನಗಿಂತಾದುದು ದನಿಯಿಂತಿನಿದು?' ಎಂದು ವಾಚಕರು ಬೆರಗುಗೊಂಡು ನುಡಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಈ

ಬಗೆಯ ಪದಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ತುಂಗ ತುಂಗ ಭಂಗುರ ಪಯೋಧಿಪರಿತ ಮಹಾಸುಹೀತಳಾ-
ಲಿಂಗಿತ ಕೀರ್ತಿ' ಎಂಬ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವುದಾದರೆ ಇಂದಿನ ನಮಗೆ ಅದೊಂದಿಗೂ ಸರಿದೋರದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಅನಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಇಂಪನ್ನು ತೋರಿಸುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾನ ದೊರೆವ ಕಾಲ ಈಗ ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಸಹಜ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಕರ್ಮಣಿ ಸರ ದೊಳಾ ಚೆಂಬರಸಮಂ ಕೋದಂತಿರೆ' ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಸೇರಿ ಸಿದರೆ ತಿಳಿದವರು ಬೇಡವೆನ್ನರು. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯ ದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಾಲಯವರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದವರು ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸರಳವಾ ದರೂ ಸರಸವಾದ ಪದರಚನೆ. ಪೂರ್ವದ ಕಾವ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗ ದಿಂದ ಬಂದ ಸಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವ್ಯಾಕರಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಶುದ್ಧವಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ಕವಿಗಳು ನಿರಂಕುಶರಾ ಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಮಾರ್ಪಡಿ ಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಅವರಿಗಿದೆಯೆಂಬ ಭಾವವು ಈಚೆಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದೆ. ಭಾವಗಳು ಪ್ರವಹಿಸು ವಾಗ ವ್ಯಾಕರಣದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅವು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆಂಬ ನೆವ ದಿಂದ ತಮತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ವಿಕಾರಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಇಂದು ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸ್ವಚ್ಛಂದವೃತ್ತಿಗೆ ತಡೆಹಾಕು ವುದು ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ, ಎಂತವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತವಾಗಲಾರದು. ಆದರೂ

‘ಶುಷ್ಕ ವೈಯಾಕರಣಿ’ಗಳಾಗದೆ ಭಾಷೆಯ ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರು ಮುಂದುವರಿಯುವ ಕಾಲವು ಈಗ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬಂಧನಗಳಿಂದ ಭಾವವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದನ್ನುವವರು ಈ ಬಾಲಕಾಂಡವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಎಂದರೆ, ಭಾಷೆಯನ್ನು ವಿಕಾರಗೊಳಿಸದೆ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಮಾತು ಇದರಿಂದ ಮನವರಿಕೆಯಾಗದಿರದು.

ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಗನ್ನಡದ ಸರಸವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನ ದಿವ್ಯಚರಿತವನ್ನು ಕಲಾಮಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಾಲಿಯವರಿಗೆ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಹಾಡಿಹಾಡಿ ನಲಿಯಬಹುದಾದುದರಿಂದ ಇದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ರಸಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸರವಾಗಬಲ್ಲದು. ಅದುದರಿಂದ ಇನ್ನುಳಿದ ಭಾಗಗಳಾದರೂ ಇದೇ ಬಗೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಈ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಆಚರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಹಾರಯಿಸುವ

ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು,
ಧಾರವಾಡ
೧೩-೧೦-೧೯೩೪

ಎ. ಟಿ. ಸಾಸನೂರ

ಬಾಲಕಾಂಡವು

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತವು

ಬಾಲಕಾಂಡವು

ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀರಘುಕುಲಮಣಿ

ವೀರಶಿರೋಮಣಿ

ಕಾರುಣಿಕಾಗ್ರಣಿ

ತಾರಕ ಶರಣು

೧

ಸ್ವರದಮಲದ್ಭುತಿ

ಗುರು ಕರುಣಾಘನ,

ಸುರಿಯಿಸು ಸರಿಯಿಸು

ಕರುಣಾಮೃತದಾ !

೨

ಕಿಂಕರೋಳೊರೆವೆನು

ವರಕವಿ ಮುನಿ ವಿ-

ಸ್ತರಜೊರೆದಾ ರಘು-

ವರನ ಕತೆಯನು

೩

ಸರಯೂತೀರದೊ-
ಳಿರುವುದಯೋಧ್ಯಾ-
ಪುರವರಸನು ಭಾ-
ಸ್ಕರವಂಶಜನು

೪

ಆತುಲಪರಾಕ್ರಮಿ-
ಯತಿ ಗಂಭೀರನು
ವಿತತಯಶನು ಸು-
ಸ್ಮೃತಿ ದಶರಥನು

೫

ಕ್ಷಿತಿಪತಿಗಿರುವರು
ಸತಿಯರು ಮೂವರು
ಪತಿಹಿತರತೆಯರು
ಸುತರೂಪೆಯರು

೬

ಹಿರಿಯಳು ಕೋಶಲ-
ದರಸನ ಮಗಳು
ಸುರುಚಿರಗುಣದೈ-
ಸಿರಿ ಕೌಸಲ್ಯೆ

೭

ಶ್ರೀಮತಿ ಧೃತಿಮತಿ
ಕೋಮಲೆ ಕಿರಿಯಳು
ಪ್ರೇಮದ ಮೂರ್ತಿ ಸು-
ಭಾಮೆ ಸುಮಿತ್ರೈ

೮

ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಪೊಡವಿಪತಿಯು ಬಲು -

ಬೆಡಗಿನ ಕೈಗ -

ನ್ನಡಿಯೆನೆ ಕೇಕಯಿ

ನಡುವಿನ ಮಡದಿ

೯

ಸಂತತಿಯಾಭೂ -

ಕಾಂತನಿಗಿಲ್ಲವು,

ಚಿಂತೆಯಲಿರುವನು

ಸಂತತವನು

೧೦

ದನಿಗಿಂಪಿರಬೇ -

ಕಿಸಿಗಂಪಲರಿಗೆ

ತನಯರು ಬೇಕೈ

ಮನೆಯೆಂಬುದಕೆ

೧೧

ಒಂದು ದಿವಸವೈ -

ತಂದನು ಬೇಟೆಗೆ

ಮಂದಿಯೊಡನೆ ನೃಪ -

ನೊಂದು ಎಪಿನಕೆ

೧೨

ಕ್ಷಿತಿಯಲಿ ವಿಧಿವಿಲ -

ಸಿತವೈಚಿತ್ರ್ಯದ

ಗತಿಯನರಿತ ಮತಿ -

ಯುತರಿಕರಾರು ?

೧೩

ಸಸಿಹದ ಕೊಳದಲಿ
ಮುಸಿತನಯನು ನೀ-
ರನು ತುಂಬುತ್ತಲಿರೆ
ದನಿ ಕೇಳಿಸಿತು

೧೪

ಸರವತಿ ಹುಲಿಯೊ-
ದರಿಯಲು ಜಿಲ್ಲಿಗೆ
ಸರಳನು ಹೂಡಿದ-
ಸರಳೆ ದೈವಾ !

೧೫

ಜಿಟ್ಟೊಡೆ ಬಾಣಪು
ದೊಟ್ಟಿ ಯೊಡೆಯೆಗೋ-
ಳೆಟ್ಟನು ಕುಸರನು
ಜಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿ

೧೬

“ ಹತನಾದೆನು ಶರ-
ಪತಿಗೆಲೆ ಘಾತಕಿ,
ಗತಿಯನ್ನಾರೈ
ಪಿತೃಗಳಿಗಕಟಾ ?

೧೭

“ ಕುರುಡರು ನೀರಡ-
ಸಿರುವರು, ನೀರನು
ತರಲೆಂದಿಲ್ಲಗೆ
ಬರಲುದೆಸೆಯೇ ? ”

೧೮

ಸೀಳಿತು ಕೂಗು ನೃ-
ಪಾಳಕನೆದೆಯನು!
ಬಾಳಿಗೆ ಮುಳುವಲೆ
ಗೋಳಿನ ಕೂಗು!

೧೯

ಬದವಿದುದುರಿ ನೃಪ-
ನೆದೆಯಲಿ! ಹಾ! ಹಾ!
ಕುಂದಿದನು ಮನದಲಿ
ಕುಂದಿ ಕುಂದಿದನಲಾ!

೨೦

ಅದ್ವನು ಶೋಕದೊ-
ಳೆದ್ವನು ಮುನಿಸುತ-
ಸಿದ್ಧೆಡೆಗೈದುತ್ತೆ
ಬದ್ಧನಡೆಯಲಿ

೨೧

“ ಮುನುಳಿಸಿದುದು ಮುತಿ-
ಯೆಸಗಿದೆನ್ನೆ ಪರಿ-
ಕಿಸದಪಕ್ಕತಿಯನು!
ದಸೆಗೆಟ್ಟನಲಾ!

೨೨

“ ಬಾಯಲಿ ನಾಸಿರೆ
ಘುಳುಘುಳು ಶಬ್ದವು
ಕೊಳದಿಂದೆದ್ದುತ್ತು
ಸೆಳೆದಿತ್ತು ಮನನ

೨೩

“ ಬಗೆದೆನು ಬೇಟೆಯ
ಮೃಗವೆಂಬನು
ತೆಗೆದೆಚ್ಚೆನು, ಕೇ-
ಡಗನ್ನೆ ನಾನು !

೨೪

“ ಅರಸರ ಸರಳಾ-
ರ್ತರ ರಕ್ಷಣಕಿರೆ,
ಹಿರಿದುದಿದನುವನು
ಸಿರುಪದ್ರವಿಯಾ !

೨೫

“ ದುರದೃಷ್ಟವಿದೋ
ಕರೆತಂದೆನ್ನನು
ಸರಹತಿದೋಷಕೆ
ಗುರಿಯಾಗಿಸಿತು !

೨೬

“ ದಶರಥಸಿಂದಪ-
ಯಶಕಿನವಂಶವು
ವಶವಾಯ್ತೆಂಬರು
ದಶದಿಶೆಗಳಲಿ !

೨೭

“ ಪತಿತನು ನಾನೀ-
ಕೃತಿಗೆಲ್ಲಿಯು ನಿ-
ಷ್ಕೃತಿಯನು ಕಾಣೆನು !
ಹತಭಾಗ್ಯನಲಾ !

೨೮

ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯವು

“ ಒಡೆದು ಸರಳು ನಿ-
ನ್ನೊಡಲೊಳಗುಳಿದು,
ಸುಡುವುದು ನೋಡೆ-
ನ್ನೊಡಲನು, ಕುವರಾ ! ” ೨೯

ಧರಣೀಪತಿಯೊಡ-
ಲಾರಿ ಮಸಗಲು, ಸಂ-
ಹರಿಸಲಿಕಾರದೆ
ಧರೆಗುರುಳಿದನು ! ೩೦

ಮುನಿಬಾಲಕನಾ-
ಜಸಪತಿಯೆದೆಯುರಿ-
ಯನು ಕಂಡನು, ನೊಂ-
ದನು, ಮಿಡುಕಿದನು ೩೧

ಮರುಕದೆ ಸೃಪತಿಯು
ಕರವನು ಹಿಡಿದನು,
ಮರುಗದಿರೆಂದನು
ಸರಲಹೃದಯನು ೩೨

“ ಅರಿಯದೆ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ
ಸರಳನು ಹೂಡಿದೆ,
ಧರಣೀಪತಿ, ತ-
ಪ್ಪಿರುವುದೆಲ್ಲಿ ? ” ೩೩

“ ಅತಿವೃದ್ಧರಲೇ
ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು !
ಗತಿಯವರಿಗೆ, ಭೂ -
ಪತಿ, ಸೀಸಿನ್ನು

೩೪

“ ತಡೆಯದಲಿನ್ನೊ -
ಯ್ಯದು ಸೀಸಿನ್ನುನು
ಪಡೆದವರಿದಿರಲಿ,
ನಡುಗಲು ಬೇಡಾ

೩೫

“ ಎಲೆ ಬಡನುಯ್ಯುದು
ಜಲಪಾತ್ರವನು
ಹಲುಬುತಲಿರುವರು
ಬಲು ಸೀರಟಿಸಿ ! ”

೩೬

ಮುಸಿತನಯನು ನುಡಿ -
ಯನು ಮುಂದೇನನು,
ಜನಸೀಜನಕರ
ಸೆಸಿಯುತಲಿಹನು

೩೭

ಮರೆವಾತನನಾ -
ವರಿಸಿತು, ತೇಜವು
ಮರೆಯಾಯ್ತನನಾ -
ಅರೆಗಣ್ಣಿಂಪೆ !

೩೮

ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಕುಸಿಬಿದ್ದುದು ಗೋ-
ಣಸುವುದನು ಸೂ-
ಚಿಸಲಾಕುವರಸಿ-
ಗುಸಿರೊಂದೊಳೆಯೆ !

೩೯

ಜನನಾಥನು ಕಂ-
ಬನಿಗರೆಯುತ್ತಲಾ-
ತನ ಬಾಯೊಳಗೆ ಸೀ-
ರನು ಹಸಿಸಿದನು

೪೦

ಕೊಡವನು ತುಂಬಿದ-
ನೊಡವನನ್ನೀತನು
ಹುಡುಗನೊಡನೆ ಮುನಿ-
ಯೆಡೆಗೆ ನಡೆದನು

೪೧

ನರಪತಿಯೈತರು-
ತಿರಲುತ್ತಲು ವೈ-
ದ್ಯರು ಕೊರಗುತ್ತಲಿರು-
ವರು ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ

೪೨

“ ನೀರಿಗೆ ಹೋದನು
ಬಾರನದೇ ಕೋ ?
ನೀರಿನ ತಾಣವು
ದೂರದಲಿಲ್ಲಾ.

೪೩

“ ಇಳಿದನೊ ಮಡುವಿನೊ-
 ಳೆಳೆದುದೊ ಜುಜರ
 ತುಳಿದುದೊ ಮದಗಜ-
 ವೆಳಗುವರನನು ?

೪೪

“ ಅಡವಿಯ ಮೃಗವೇ-
 ನೊಡಲೊಳಗಿಟ್ಟುದೊ ?
 ಸಿಡುಕಿನ ಹಾವನು
 ತುಡುಕಿದನೇನೋ ?

೪೫

“ ಚತುರನವನು ಶುಭ-
 ಮತಿ ಗಂಭೀರನು
 ಅತಿಕಾರುಣಿಕನು
 ಪಿತೃನತ್ಸಲನು !

೪೬

“ ಭುಗಿಭುಗಿಲೆನುತುರಿ
 ಬಗೆಯನು ಸುಡುವುದು !
 ಅಗಲಿದನೆಮ್ಮನು
 ಮಗನಕಟಕಟಾ ! ”

೪೭

ಬಿಸುಸುಯ್ದತ್ತರು
 ಒಸವಳಿದಾತಾ-
 ಪಸದಂಪತಿ ತ-
 ಮ್ಮುಸಹಾಯತೆಗೆ

೪೮

ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಚನಕನು ಮುನಿಸುತ-
ನನು ಕೊಂಡೈತಂ-
ದನು ಮುನಿಯೆಡೆಗಾ-
ತನಸಿಳುಹಿದನು

೪೯

“ ವಿಕ್ರೃತಾತ್ಮನು ನಾ-
ನಕಟಕಟಾ ಪಾ-
ತಕಿಯೈ ನರಘಾ-
ತಕನಾಗಿಹೆನು !

೫೦

“ ಕೊಂದೆನು ನಿಮ್ಮಯ
ನಂದನನನು ನಾ-
ನಿಂದೆ ” ನುತರುಹಿದ-
ನಂದಾದುದನು

೫೧

ಉರುಳಿದರಾವೈ-
ದ್ಧರು ಕಂಗೆಟ್ಟಿಳೆ-
ಗುರುಳಿಸದಾರನು
ಪುರಣವು ಸುತನಾ?

೫೨

ಉರಿಯನು ಸೈರಿಸ-
ಲರಿಯದೆ ತಾಪಸ-
ರುರಿಯುತೆ ನೃಪಗಿ-
ತ್ತರು ಶಾಪವನು

೫೩

“ ಅತಿವಾರುಣವೈ
ಸುತರ ಏಯೋಗವು !
ಸುತರ ಏಯೋಗದೇ
ಮೃತಿಗೊಳಗಾಗು ! ”

೫೪

ಅಪಸೀತನ ದೈ-
ವವೆ ದೈವವು ! ಶಾ-
ಪವು ಪರರೂಪದ-
ಲವತರಸಿತಶಾ !

೫೫

ತನುವನು ತೊರೆದರು
ಮುಸಿದಂಪತಿಗಳು
ಜನಪನು ಚಿತೆಮೂ-
ರನು ರಚಿಸಿದನು

೫೬

ಅದುವವರ ದಹ-
ನಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳು
ಆದಶರಥನಿಂ-
ದಾದರದಿಂದೆ

೫೭

ಪಸದೊಳಗೊದವಿದು-
ದನು ಸೋಜಿಗದಲಿ
ನೆನೆಯುತೆ ಬಂದನು
ಜನಪತಿ ಪುರಕೆ

೫೮

ಇದು ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯವು.

ಶ್ರೀ ೩

ಬ್ವಿ ತೀಯಾ ಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀರಘುಕುಲಮಣಿ

ವೀರಶಿರೋಮಣಿ

ಕಾರುಣಿಕಾಗ್ರಣಿ

ತಾರಕ ಶರಣು

೧

ನರಪತಿ ಬಂದನು,

ಶಿರದಲಿ ತೆಗೆದನು

ಗುರುಜನರಡಿದಾ-

ವರೆಯ ಹುಡುಗನು

೨

ಧರಣೀಶನು ಕುಲ-

ಗುರುಗೆ ವಸಿಷ್ಠರ-

ಗರುಹಿದನು ಸವಿ-

ಸ್ತರ ಪೃತ್ವವನು

೩

ನಿಡುಸುಯ್ಯರೆದನು,

ನುಡಿದನು ಕಂಬನಿ-

ಮಿಡಿಯುತ್ತೆ ನರಪತಿ

ಕಡುದುಗುಡದಲಿ

೪

“ ಸುತರಿರದೀ ಜೀ-
ವಿತದಪಹಾಸ್ಯವು
‘ ಸುತನ ವಿಯೋಗದೆ
ಮೃತಿ ’ಯೆಂಬ ನುಡಿ! ”

೫

ಇಂತೆಂದನು ಭೂ-
ಕಾಂತನು, ಮುನಿಪತಿ-
ಯಿಂತೆಂದವನನು
ಸಂತೈಸಿದನು

೬

“ ಮುನಿ ನುಡಿದುದು ಸು-
ಳ್ಯನಲಾಗದು, ಸೃಪ,
ಸಿಸಗದು ವರವೈ,
ತನಯರ ಪಡೆವೆ!

೭

“ ಸುನಿಹಿತದುಜ್ಞದೆ
ದಿವಿಜೋತ್ತಮರನು,
ಅವನೀಪತಿ, ಯಜಿ-
ಸುವುದೈ ನೀನು

೮

“ ಸೆರೆಯನು ವಿದ್ವ-
ದ್ವರರನು ದೇಶಾಂ-
ತರದೆ ಕಲಾಕುಶ-
ಲರನು ಕರೆಯನು

೯

ನೆರೆವೆ ಜನಕೆ ತೆರ-
ತೆರದ ಸುವಿಧಿಗಳ
ವಿರಜಿಸು ಸಮಲಂ-
ಕರಿಸು ಪುರವನು ೧೦

“ಗುರುಗಳ ಪಿರಿಯರ
ಪರಕೆಯ ಬಲದಲಿ,
ನರಪತಿ, ಯಜ್ಞವು
ನೆರವೇರುವುದು ೧೧

“ಶಾಂತಿಯ ತಳೆದು ಸಿ-
ತಾಂತಕ್ಷಮಿಯಾ-
ಗಂತಕರಣದ
ಚಿಂತೆಯ ನೀಗು ೧೨

“ಯಮನಿಯಮಾದಿ-
ಕ್ರಮವನು ಕೈಕೊ-
ಳ್ಳಮರರನೊಲಿಸಲು
ಸುಮುಹೂರ್ತವಿದು.” ೧೩

ಎಂದೊಡೆ ಗುರುವಿಗೆ
ವಂದಿಸಿ ದಶರಥ-
ನೆಂದನು, “ಕೃತಿ ನಿ-
ನ್ನಿಂದಲೆ ನಾನು ! ೧೪

“ ಸುವಿಮಲಯುತ ಗುರು,
ರವಿವಂಶದ ವೈ-
ಭವಕಿರುತಿಯ ಸೇ-
ಸವಲಂಬನವು

೧೫

“ ವನಾಸಿಗಳರಸನೆ,
ನಾನಾದರದಲಿ
ಅನುಪಿ ಅಲೆಯೊಳು
ನೀಸೆಂದುದನು ”

೧೬

ಶುಚಿವನಾಸನರಾ-
ವಚನವನಾಲಿಸಿ
ಉಚಿತವೆಂದರು
ಸಚಿವೋತ್ತಮರು

೧೭

ಇದೊ ನಿರ್ಮಿತವಾ-
ದುದು ವಿಸ್ತೃತವಾ-
ದುದು ಸೋಡಿದು ಯ-
ಚ್ಛಿದ ಮಂಟಪವು

೧೮

ಸೆರೆದರಯೋಧ್ಯಾ-
ವುರದಲಿ ದೇಶಾಂ-
ತರದಿಂದೈದಿದ
ನರವುಂಗವರು

೧೯

ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು

ಬಂದುದು ವಿಪ್ರರ
ವೃಂದವು ರಾಜರ
ವೃಂದವು ಪೈಶ್ವರ
ವೃಂದವು ನೆರೆದು ೨೦

ಸಿಂಗರದಬಲೆಯು—
ರಂಗದ ಸೊಂಪು
ಮಂಗಳಮುತಿಗಳ
ಸಂಗದಲಂಪು ೨೧

ಮೊಳಗುವ ವಾಡ್ಯದ
ಮಿಳಿರುವ ಕೇತುವ
ಕಳಸಿಸದವು ಬಾ—
ನೊಳು ತುಂಬುಕುವು ೨೨

ಹೊಳೆವಾಕನ್ನಡಿ—
ಗಳ ಬೆಳಕೆನಿತೋ!
ತಳೆರಿಸ ತೋರಣ—
ಗಳ ಸೊಂಪೆನಿತೋ! ೨೩

ತೊಳಗುವ ಹೊನ್ನಿನ
ಕಳಶಗಳೆನಿತೋ!
ಹೊಳೆಹೊಳೆವಾರತಿ—
ಗಳ ಸೊಗಸೆನಿತೋ! ೨೪

ವೇದಧ್ವನಿ ವಾ-
 ಗ್ವಾದಧ್ವನಿ ಸಂ-
 ಮೋದಧ್ವನಿಯಾ-
 ಮೇದಿಸಿಯಲ್ಲಿ ೨೦

ಒಲಿದರು ಸುವಿದೆಗೆ
 ಸಲಿದು ಜನರು ನೃಪ-
 ತಿಲಕನ ಘನತೆಗೆ
 ತಲೆದೂಗಿದರು ೨೧

ಸವನಾಹುತಿಗಂ-
 ಧವು ಮಂತ್ರನಿನಾ-
 ದವು ಸಂತೋಷಿಸಿ-
 ದುವು ದಿವಿಜರಸು ೨೨

ಜನಸಾಧನಿಗೊಲಿ-
 ದನು ಯಜ್ಞದ ದೇ-
 ವನು, ಕಾಣಿಸಿಕೊಂ-
 ಡನು ಕೊಂಡದಲಿ ೨೩

ದಿಸೆದಿಸೆಯೊಳು ರಾ-
 ಜಿಸುತಿರೆ ತೇಜಃ-
 ಪ್ರಸರವು, ರಾಜನಿ-
 ಗೊನೆದು ನುಡಿದನು ೨೪

ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು

“ ವಸುಧೇಂದ್ರನೇ, ಪಾ-
ಯಸವಿದೆ ಕೊಳ್ಳ, ಪ್ರೇ-
ಯಸಿಯರಿಗುಣಿಸಿದ-
ನೊಸೆದು, ಸುತಾರ್ಥಿ ” ೩೦

ಎನುತಿತ್ತನು ದೇ-
ವನು ಪಾಯಸವನು
ಜನಪತಿ ಕೈಕೊಂ-
ಡನು ಭಕ್ತಿಯಲಿ ೩೧

ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರು
ಪರಿತೋಷದ ಮೆ-
ಯ್ಮರೆತರು ಕುಣಿಕುಣಿ-
ದರು ನಲಿನಲಿದು ೩೨

ನರನಾಥನ ಮೂ-
ವರು ಸತಿಯರು ಮೆ-
ಲ್ಪರು ಪಾಯಸವನು
ಪರಮಾದರದೆ ೩೩

ನಿಂತುದು ಗರ್ಭವು
ಕಾಂತಿಯರಿಗೆ, ಭೂ-
ಕಾಂತನ ಹೃದಯದ
ಸಂತಸವೆನಿತೋ ! ೩೪

ಕಳೆದುದು ಕಾಲವು,
ಬಳೆದುದು ಗರ್ಭವು,
ಹೊಳೆದುದು ಮೆಯ್ಯಾ-
ನಳಿನಾಕ್ಷಿಯರಾ

೩೫

ಸಂದುದು ಕಾಲವು,
ಜೆಂದದ ಚೈತ್ರವು
ಬಂದುದು, ಧರೆಯಾ-
ಸಂದವದೆನಿತೋ !

೩೬

ಜೆಂದಳಿರುಗಳಿಂ-
ದಂದವನಾಂತೆನಿ-
ತೊಂದು ಮಹೀರುಹ-
ವೃಂದವೆಸೆವುದೋ !

೩೭

ಪರಿವೆಳಗಾಳಿಗೆ
ಸರುಗಂಪೆನಿತೋ
ಪರಿಮಳದಿಂದರೆ-
ವಿರದಲರುಗಳಾ !

೩೮

ಮರಿದುಂಬಯ ಕಳ-
ವಿರುತಿಗಳೆಂಪು,
ಪರಭೃತಿಗಳೆಂ-
ಚರಗಳ ಸೊಂಪು

೩೯

ನವವತ್ಸರದಾ-
 ನವಮಾಸದ ನವ-
 ನವಮಿಯ ತಿಥಿಯು-
 ತ್ಸವಮಯವಾಯ್ತು ೪೦

ವಸಜಾಸ್ಯೆಗೆ ರಾ-
 ಮಸು ಕೌಸಲ್ಯೆಗೆ
 ಜನಿಸಿದನದಿತಿಗೆ
 ದಸಮಣಿಯವೊಲು ೪೧

ನಯನಾನಂದನು
 ನಯಸಂಪನ್ನನು
 ಜಯಶೀಲನು ಕೇ-
 ಕಯಿಗೆ ಭರತನು ೪೨

ಅಣುಗರು ಲಲನಾ-
 ಮಣಿಗೆ ಸುಮಿತ್ರಗೆ
 ರಣವೀರರು ಲ-
 ಕ್ಷ್ಮಣ ಶತ್ರುಹರು ೪೩

ಮೊಳಗಿದುವಾಗಸ-
 ದೊಳು ಸುರದುಂದುಭಿ-
 ಗಳು, ಕುಣಿದರು ಸುರ-
 ಲಲನೆಯರಲ್ಲಿ ೪೪

ಬಾಲಕಾಂಡವು

ಅನಪತ್ಯನು ಭೂ-
ಪನು ಪುಳಕಾಂಚಿತ-
ತನುಪಾದನು ಸುತ-
ಜನನೋತ್ಸವದೇ

೪೫

ತಣಿಸಿದನಾನ್ಯವ-
ಮಣಿ ಜನರನು ಬಹು-
ಮಣಿಕನಕವಿಭೂ-
ಷಣಗಳನಿತ್ತು

೪೬

ಬಳಿದರು ವಿದ್ಯಾ-
ನಿಲಯರು ಸದ್ಗುಣಿ-
ಗಳ ನೆಲೆಯಾಗಿಸ-
ಕುಲಭೂಷಣರು

೪೭

ಪಿತೃಶುಶ್ರುಷಾ-
ರತಿಗಳು ತೇಜೋ-
ನ್ವಿತರು ಮಹಾಬಳ-
ರತಿಸುಂದರರು

೪೮

ಸಂದಸರನು ನಲ-
ವಿಂದೀಕ್ಷಿಸುತಾ-
ನಂದದೊಳಿರುತಿಹ-
ನೊಂದಿ ನರಪತಿ

೪೯

ಇದು ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು.

ಶ್ರೀಃ

ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀರಘುಕುಲಮಣಿ

ವೀರಶಿರೋಮಣಿ

ಕಾರುಣಿಕಾಗ್ರಣಿ

ತಾರಕ ಶರಣು

೧

ಬಂದನು ಕೌಶಿಕ-

ನೊಂದುದಿವಸ ಮುನಿ-

ವಂದಿತಚರಣ-

ದ್ವಂದ್ವತಪಸ್ವಿ

೨

ರಾಜಭವನಕಾ-

ತೇಜೋನಿಧಿ ಬರೆ,

ಪೂಜಿಸಿ ನುಡಿದನು

ರಾಜನು ನಯದೆ

೩

“ಕೃತಿ ನಾನೈ, ಮುನಿ-

ಪತಿ, ಜನ್ಮಾಂತರ-

ಕೃತಪುಣ್ಯವು ಫಲಿ-

ಸಿತು ನನಗಿಂದು !

೪

“ ಏಮಲಾತ್ಮರ ಸಂ-
ಗಮವು, ತಪೋನಿಧಿ,
ಸುಮಹತ್ಪುಣ್ಯದೆ
ಸಮಸಿವುದಲ್ತೀ? ”

೫

“ ಗಾಧಿಯ ತನಯನೆ,
ಸಾಧುಗಳೆಂಬರು
ಈ ಧರಣಿಯ ಸಂ-
ಶೋಧಕರಹರು ”

೬

“ ಒಸಗೆಯೆನಗೆ ನೀ-
ವೊಸೆದೈತಂದುದು
ಬೆಸಸಿರಿ ಬರಲು-
ದೈಸವೇನೆಂದು ”

೭

“ ಮುಸಿ, ಕಾರ್ಯವದೇ-
ನನುರಾಗದಲುಸಿ-
ರನುಮಾನಿಸದದ-
ನನುಗೊಳಿಸುವೆನು ”

೮

ಎಂದೊಡೆ ಕೌಶಿಕ-
ನೆಂದನು, “ ನೃಪ, ನೀ-
ನೆಂದುದು ನನಗಾ-
ನಂದಾವಹವು ”

೯

ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು

“ಮನುಜವರಾ, ರಘು-

ವಿನ ಕುಲದರಸನಿ-

ಗನುಗುಣವಹ ಮಾ-

ತನೆ ನೀನೆಂದೈ ೧೦

“ಇರುವರು ಮುಸಿವ-

ಯರು ಸತ್ವಾಂಬುಧಿ

ಗುರು ನಿನಗೆ ವಸಿ-

ಷ್ಠರು, ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಾಢಿ ೧೧

“ಫಲಿಸಿತು, ನೃಪಕುಲ-

ತಿಲಕನೆ, ಗುರು ನಿನ-

ಗೊಲಿದಿತ್ತಿಹ ನಿ-

ಮಲ ವಿದ್ಯೆಯದು ೧೨

“ಬಂದಿರುವೆನು ನಾ-

ಸಿಂದಿಲ್ಲಿಗದೇ-

ಕೆಂದೊಡೆ, ಜನತಾ-

ನಂದನೆ, ಕೇಳು ೧೩

“ಅರರೇ ! ಧರ್ಮಾ-

ಚರಣಕ್ಕೊದವಿಹು-

ದರಸನೆ ವಿಘ್ನವು,

ಪರಿಹರಿಸದನು ೧೪

“ ನೀಚರಹಾಮಾ-
ರೀಚಸುಬಾಹುಗ-
ಳಾಚರಿಸುವರಸ-
ವಿಾಚೀನವನು !

೧೫

“ ದನುಜರು ಸಾಯಂ-
ತನಸವನದಲನು-
ದಿನವೂ ಕೆನ್ನೀ-
ರನು ಸುರಿವರಲಾ !

೧೬

“ ಎಡರೊಡಗಿಸಿ ಹಾಳ್-
ಗೆಡಹುತೆ ಮುಖವನು
ಕಡುದುಗುಡವನೆನ-
ಗೊಡರಿಸುತಿಹರು

೧೭

“ ಉರಿವೆನೆ ಶಾಪದೆ
ದುರುಳರನೆಂದೊಡೆ,
ಇರುವೆನು ನಾನ-
ಧ್ವರದೀಕ್ಷಿತನು

೧೮

“ ಕಾಯುವುದೈ ನೀ-
ನೀಯಚ್ಚವನು,
ಮಾಯಿಸು ನೋವನು,
ರಾಯನೆ, ಮನದಾ !

೧೯

“ ಅಸಮುಬಲರು ರಾ-
ಕ್ಷಸರು ಮಹಾಸಾ-
ಹಸಿಗಳವರು ತಾ-
ಪಸವೈರಿಗಳು

೨೦

“ ಏನಾರಿಹರೆಲ್ಲರ-
ನೀರಾಕ್ಷಸರು;
ಶ್ರೀರಾಮನೆ ಸಂ-
ಹಾರಕನಹನು

೨೧

“ ಧೀಮಂತನು ನಿ-
ಸ್ಸೀಮಬಲಾಘ್ನನು
ರಾಮನು ಲೋಕ-
ಕ್ಷೇಮಾವಹನು

೨೨

“ ಇವನಿಗಸಾಧ್ಯವು
ಭುವನದೊಳಾವುದು,
ಅವನೀಪತಿ, ಇರ-
ದಿವಸನುಪಮನು

೨೩

“ ಖಲರನು ಸಂಹರಿ-
ಸಲಿ, ಭುವನತ್ರಯ-
ದಲಿ ಯಶವನು ಪಡೆ
ಯಲಿ ದಾಶರಥಿ

೨೪

“ ಹೆದರದಿರಾತನಿ-
ಗೊದಗದಸಾಯವು,
ಸದೆವನವನು ವಿ-
ಶ್ವದ ಕುತ್ತವನು

೨೫

“ ಶುಭವಹುದೀತನಿ-
ಗಭಯವು ಸತತವು,
ಪ್ರಭು, ನಿನಗೆನ್ನದಿ-
ದಭಿವಚನವಲಾ!

೨೬

“ ಒಪ್ಪಿಸು ಕುಲಗುರು-
ವೊಪ್ಪಿದರವನನು,
ತಪ್ಪರು ರಾಘವ-
ರೊಪ್ಪಿದ ನುಡಿಗೆ ”

೨೭

ಮುನಿ ನುಡಿದಪ್ರಿಯ-
ವನು ಕೇಳುತ್ತಲಾ-
ಜನಪನು ಬಸವಕೆ-
ದನು ಮೆಯ್ಯೆಮರೆ

೨೮

ನೊಂದನು ಮನದೊಳು,
ಸಂದನು ಮೂರ್ಛೆಗೆ,
ಬಂದಿತಿದೇನೆನ-
ಗೆಂದುಮ್ಮಳಿಸಿ

೨೯

ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು

ಬರಲೆಚ್ಚರು, ಮೆ-
ಯ್ಮರುಗುತೆ ಕಂಬನಿ-
ಗರೆಯುತೆ ನುಡಿದನು
ಸರಪತಿಯಿಂತು

೩೦

“ ಎಸಿತಾದರು ಧನ-
ಕನಕವನೀವೆನು,
ಮುನಿವರ, ಕೊಡುವೆನು
ತನುಜನನೆಂತು ?

೩೧

“ ಎಸಗಾದರು ಮು-
ಪ್ಪಿನೊಳೀಮಕ್ಕಳು;
ಮನವೆಂತಹುದವ-
ರನು ಬಿಟ್ಟಿರಲು ?

೩೨

“ ಎಳೆಯನು ರಾಮನು,
ಖಳರತಿಬಳರಾ-
ಖಳರೊಡನಿವನಿಗೆ
ಕೊಳಗುಳವೆಂತು ?

೩೩

“ ವೀರರು ಯುದ್ಧವಿ-
ಶಾರದರದಯೆರು
ಕ್ರೂರರು ದುರ್ಮದ-
ರಾರಾಕ್ಷಸರು

೩೪

“ ಗೆಲುವನೆ ಸಂಗರ-
ದಲಿ ಸುಕುಮಾರನು
ಕೊಲರೇನಸುರರು
ಲಲಿತಾಂಗನನು ?

೩೫

“ ಬರುವೆನು ನಾನಸು-
ರರನಿರಿಸುವೆನು,
ಇರಿದವರನು ಸಂ-
ಹರಿಸುವೆನು, ಮುನೀ

೩೬

“ ಕೃತುನಾಶಕರಪ-
ಕೃತಿಯನು ತಡೆವೆನು;
ಸುತನುಳಿಯಲಿ, ಮುನಿ-
ಪತಿ, ಕರುಣಿವುದು ! ”

೩೭

ಜನನಾಥನ ನುಡಿ-
ಯನು ಮುನಿಯಾಲಿಸಿ-
ದನು ಮರುನುಡಿದನು
ಮುನಿದಾತನಿಗೆ

೩೮

“ ಅಣ್ಣನೆ, ನುಡಿದೈ
ಬಣ್ಣದ ಮಾತನು,
ಕಣ್ಣೊಳಗೆರಚಿದೆ
ಮಣ್ಣನು ನೀನು !

೩೯

“ ಏನನೊ ಬೇಡಿದೆ-
ನೀನನೊ ನೀಡುವೆ!
ಮಾನದ ಬೆಲೆ ಗುಣ-
ಹೀನನಿಗೆಲ್ಲ ?

೪೦

“ ಆರಿದ ಬಾಯಿಗೆ
ನೀರುಪಯೋಗವು ;
ಕೋರನು ಮನುಜನು
ಬೇರಾವುದನು

೪೧

“ ಸೃಪ, ನೀನೆಸಗಿದೆ
ವಿಪರೀತವನು,
ಕೃಪಣಾತ್ಮನೆ, ಗುರಿ-
ಯಪಯಶಕಾದ್ಯೆ !

೪೨

“ ಅರಸನೆ ನುಡಿದುದ
ತಿರುಗಿಸಿದವರಿಗೆ
ಸರಕವೆ ಗತಿಯೆಂ-
ದರಿಯದಿರುವೆಯಾ ?

೪೩

“ ಎಲಲಾ ಸೃಪ ! ಸಿ
ಷ್ಠಲಪಚನನೆ, ರಘು-
ಕುಲವನು ಕೆಡಿಸಿದೆ,
ಕಲುಷಿತಮತಿಯೇ !

೪೪

ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು

“ ಶೂಲಿಯು ನೆನೆಯುತ್ತೆ
ಮೂಲೆಯಲಿರುವೆನು
ಕಾಲವು ನನಗನು-
ಕೂಲಿಸುವನಕ !

೪೫

“ ಅನ್ಯತಾತ್ಮನ ಮುಖ-
ವನು ನೋಡುವುದೆನ-
ಗನುಚಿತವೈ ! ಜನ-
ಪನೆ, ತೆರಳುವೆನು. ”

೪೬

ಸುಡಿದಿಂತಾಮುನಿ
ನಡೆದೊಡನವನನು
ತಡೆದು ವಸಿಷ್ಠನು
ಸುಡಿದನು ಸೃಪಗೆ

೪೭

“ ಎಂತಾಯ್ತೈ ಮತಿ-
ಯಿಂತು ನಿನಗೆ, ಭೂ-
ಕಾಂತನೆ, ಸುಡಿವುದೆ
ಸಂತರಿಗಿಂತು ?

೪೮

“ ಸದೃಶವೆ ಸುತವೋ-
ಹದೆ ನಿನಗೆದಿಗಿಡು-
ವುದು, ಸುಡಿಡುದನಿಂ-
ತೊದೆದಿಕ್ಕುವುದು ?

೪೯

“ ಎಲೆ ಎಲೆ ಮರೆವುದೆ
ಕುಲದಾಚಾರವ-
ನೊಲಿವರೆ ದೇವರು
ಕುಲಘಾತಕಗೆ ?

೫೦

“ ಮುನಿಕೌಶಿಕನೀ-
ತನಸಾಮಾನ್ಯನು !
ಅನುಮಾನವೆ ತನ-
ಯನನೀವುದಕೆ ?

೫೧

“ ದಶರಥ, ನಿಖಿಲವು
ಕುಶಿಕಾತ್ಮಜನಿಗೆ
ವಶವಿಹುದಸ್ತವು
ವಿಶದಾತ್ಮನಿಗೆ

೫೨

“ ಸುರರಸುರರು ಗೆಲ-
ಲರಿಯರು ರಾಮನ-
ನಿರೆ ರಕ್ಷಕನೀ-
ವರಮುನಿಯವನಾ ! ”

೫೩

ಗುರುವಚನಾಂಜನ-
ವರಸನ ಕುರುಡನು
ಹರಿಯಿತು, ನುಡಿದನು
ಹರುಷದಲವನು

೫೪

ಬಾಲಕಾಂಡವು

“ ಸರಿದುದು ವೋಹವು,
ಗುರು, ರಾಮನು ಮುನಿ-
ವರನೀಪ್ಸಿತವನು
ನೆರವೇರಿಸಲಿ

೫೫

“ ತನಯರು ಹೋಗಲಿ
ಮುನಿಯೊಡನಧ್ವರ-
ವನು ಕಾಯಲು ರಾ-
ಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ”

೫೬

ಜನಪತಿ ನುಡಿದಿಂ-
ತನುನಯದಿಂದವ-
ರನು ಮುನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ-
ದನು, ಹರಸಿದನು

೫೭

ಮಂದಸ್ಥಿತದಾ-
ಸುಂದರವದನರು
ಬಂದರು ಜನನೀ-
ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ

೫೮

ಎರಗಿದರತ್ಯಾ-
ದರದಲಿ ಜನನೀ-
ಚರಣಾಂಬುಜಕಾ-
ವರಬಾಲಕರು

೫೯

ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು

ಹರಕೆಯನವರಾಂ-

ತರು, ಹೊರಟರು ಮಂ-

ದಿರದಿಂದೈತಂ-

ದರು ರಿಸಿಯೆಡೆಗೆ

೬೦

ಸುಕುಮಾರಾಂಗರು

ಸುಕೃತಿಗಳಾಕೌ-

ಶಿಕನೊಡನೈದಿದ-

ರಕುತೋಭಯರು

೬೧

ಇದು ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು.

ಶ್ರೀಃ

ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀರಘುಕುಲಮಣಿ
ವೀರಶಿರೋಮಣಿ
ಕಾರುಣಿಕಾಗ್ರಣಿ
ಶಾರಕ ಶರಣು

೧

ಸರಲಾತ್ಮರು ಭಾ-
ಸುರತೇಜರು ಮೂ-
ವರು ನಡಿತಂದರು
ಸರಯೂನದಿಗೆ

೨

ಮುನಿಪನು ವಿದ್ಯೆಗ-
ಳನು ರಾಘವರಿಗೆ
ಅನುನಯದಿಂದಿ-
ತ್ತನು ತೀರದಲಿ

೩

ಬಲವಾದುದು ನಿ-
ಸ್ತುಲವಾವಿದ್ಯೆಯು
ಬಲದಿಂದಾರಘು-
ಕುಲಪುಂಗವರಾ

೪

ಹಸಿವವರನು ಹಲು -
ಬಿಸದೈ, ತೃಷೆ ಪೀ-
ಡಿಸದವರನು ಬಳ-
ಲಿಸದೈ ದಣುವು

೫

ಕಳೆದಲ್ಲಿರುಳನು
ಬೆಳಗಾದೊಡನೆಯೆ
ಹೊಳೆಯನು ದಾಟಿದ-
ರೆಳವೆಳಕಿನೊಳು

೬

ನಡೆದರು, ಮುಂದೊಂ-
ದಡವಿಗೆ ಬಂದರು,
ಗುಡುಗನು ಕೇಳಿದ-
ರೊಡನವರಲ್ಲಿ

೭

ಅಡವಿಯನೇ ಅದು
ನಡುನಡುಗಿಸಿದುದು !
ಗಿಡುಮರಗಳು ಬೇ-
ರೊಡನುರುಳಿದುವು !

೮

“ ವನವಿದು ಘೋರವು,
ದನಿಯಿದವೂರ್ವವು,
ಮುನಿ, ಕತೆಯೇನೆಂ ”-
ದನು ದಾಶರಥಿ

೯

“ವಿಕಟಾಕೃತಿ ತಾ-
ಟಕೆ ಯಕ್ಷಿಣಿ ವಿಪಿ-
ನಕೆ ಭೀತ್ಯುತ್ಪಾ-
ದಿಕೆಯಾಗಿಹಳು ೧೦

“ಇವಳೆಹಳು ಸುಕೇ-
ತುವ ಸುತೆ, ಸುಂದನಿ-
ಗಿವಳಾದಳು, ರಾ-
ಘವ, ಅರ್ಧಾಂಗಿ ೧೧

“ತನಯನು ಮಾರೀ-
ಜನು ದುರ್ಧರ್ಷನು
ಅನುಚಿತಕೃತಿಯೀ-
ತನು ಕುಟಿಲಮತಿ ೧೨

“ಮನೆಮಾಡಿದಳೀ-
ವನದಲಿ ತಾಟಕೆ,
ದಿನದಿನವೂ ಜನ
ರನು ಹಿಂಸಿಪಳು ೧೩

“ತಾಪವನೀವೀ-
ಸಾಪೆಗಗಸ್ತ್ಯನ
ಶಾಪದೆ ರಕ್ಕಸ-
ರೂಪೊದವಿದುದು ೧೪

“ ಪುರುಷಾದಿ ಮಹಾ-
ಪರುಷಾಶಯೇ ದು-
ರ್ಧರೆಯಿವಳನು ಸಂ-
ಹರಿಸಲು ಬೇಕು ”

೧೫

ಎನುತಿರಲಿಂತಾ-
ಮುನಿಪನು, ವಿಕೃತಾ-
ನನೆ ಬಂದಳು ನೆಲ-
ವನು ನಡುಗಿಸುತ್ತೆ

೧೬

ಕಾರುತೆ ವಿಷವನು
ಬೀರುತೆ ಸಾವನು
ಸ್ವೈರಣಿ ಬಂದಳು
ವನಾರಿಯ ತೆರದೆ

೧೭

ಪಿರುಸರದಿಂದಲಿ
ಕಿರಿಚುತ್ತೆ ಕೂಗುತ್ತೆ
ಮುರಿಯುತ್ತೆ ಮುಕ್ಕುತ್ತೆ
ಮೆರೆದುದು ಮೃತ್ಯು

೧೮

ಬಂದಳವಳು ಸೃಪ-
ಸಂದನರಿದಿರಲಿ
ನಿಂದು ನುಡಿದಳಾ-
ಸಂದದಲಿಂತು

೧೯

“ ಬಿಸುನೆತ್ತರನೊದ-
ವಿಸಲೆನ್ನೂಟಕೆ
ಒಸೆದೈತಂದರು
ಹೊಸಮಾನಿಸರು !

೨೦

“ ಕುಡಿವೆನು ನೆತ್ತರ-
ನೊಡಲನು ಬಗೆದು !
ತಡವಿನ್ನೇಕಲೆ?
ತಡೆಯದು ಹಸಿವು !

೨೧

“ ತಿಸುವೆನು ಮೊದಲಿವ-
ರನು ಬಳಿಕವನನು ! ”
ಎನುತಾರಾಘವ-
ರನು ಸೆಣಸಿದಳು

೨೨

ಮುನಿ ಕಂಡದನೆಂ-
ದನು ಧರ್ಮಜ್ಞನು,
“ ಅನುಮಾನಿಸದಿವ-
ಳನು ಕೊಲು, ರಾಮಾ !

೨೩

“ ವೀರಿಹಳೆಲ್ಲರ-
ನೀರಕ್ಕಸಿ, ರಘು-
ವೀರನೆ, ಯೋಚನೆ
ಬೇರೊಂದೇಕೆ?

೨೪

ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯವು

ಎಂದೊಡೆ ರಾಮನು
ವಂದಿಸಿ ಮುನಿಪದ-
ಕೊಂದಿಸಿದನು ಸರ-
ಳೊಂದನು ಧನುಗೆ ೨೫

ಎಚ್ಚನು ಸರಳನು,
ಕೊಚ್ಚಿ ತದವಳನು,
ನುಚ್ಚಾದಳಲೇ !
ಮೆಚ್ಚಿದನು ಮುನಿ ೨೬

“ಅಡಗಿತು ವಿಶ್ವದ
ಪಿಡುಗೆ”ನುತಾ ಮುನಿ
ಕಡುಸಂತಸವನು
ಪಡೆದನು ಸುಕೃತಿ ೨೭

ಪರಿತುಷ್ಟನು ಕುಡೆ
ವರಗಳನಾರಘು-
ವರನಿಗೆ, ಹೂಮಳೆ-
ಗರೆದರು ಸುರರು ೨೮

ಇರುಳಾವನದಲಿ
ಸರಿದುದು, ಮೂವರು
ಆರುಣೋದಯದಲಿ
ಹೊರಟರು ಮುಂದೆ ೨೯

ಜಿಲುಪೆಲ್ಲಿಯು ! ಮೆ-
 ಲ್ಲೆಲರಿನಿಸೋಂಕಿಗೆ
 ಕುಲುಕುಲು ನಗುತಿಹು-
 ವಲರುಗಳೆಲ್ಲ

೩೦

ನಲಿದರು ಶಕುನಿಗ-
 ಳೊಲವಲರಿಪ ಮುಂ-
 ಜುಲಕೂಪಿತದಿಂ-
 ದಲಿ ರಾಘವರು

೩೧

ಬೆಳಗಾದುದು, ವಸ-
 ದೊಳು ತರುಲತೆಗಳು
 ಮೊಳೆದುವು ಬೆಳಕಿಸೊ-
 ಳೆನೇಸರಿಸಾ

೩೨

ಅರಳುವ ಮೂಗಳ
 ನರುಗಂಪಿಗೆ ಬಂ-
 ದೆರಗುವ ತುಂಬಿಯು
 ಪೊರೆಯುಂಪೆಸಿತೋ !

೩೩

ಮುನಿಯೊಡನಾನ್ಯಪ-
 ತನಯನು ನಡೆದರು
 ವನದಾಸುಭಗತೆ-
 ಯನು ನೋಡುತ್ತಲಿ

೩೪

ಸರಸಾಲಾಪದೇ
ಹರುಷಿಸುತವರನು
ಮರೆಯಿಸಿದನು ಬೇ-
ಸರನು ಮುನಿಪನು ೨೫

ಅದೊ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮ-
ಪದಪದಿರಲಿ ! ಬಂ-
ದುದು ಮುನಿವೃಂದವು
ಮುದದಲಿ ಹೊರಗೆ ೨೬

ಪಂಟಸಿದರು ಮುನಿ-
ವೃಂದವನಾದರ-
ದಿಂದಾದಶರಥ-
ನಂದನರೊಡನೆ ೨೭

ಮುನಿಗಳ ಹರಕೆಗ-
ಳನು ಕೊಂಡೊಂದನು
ಘನಗಂಭೀರ-
ಧ್ವನಿ ದಾಶರಥಿ ೨೮

“ ಸಿಲುಕೆವು, ಮುನಿ, ಕಾ-
ಯಲಕಧ್ವರವನು
ಬಲವನು ಮುರಿದಿ-
ಕ್ಕಲು ರಕ್ಕಸರಾ ೨೯

ಇದಿರಾಂತವರನು
ಸದೆದಿಕ್ಕುನೆವು,
ಹೆದರದೆ ಕೈಕೊ-
ಳ್ವುದು ದೀಕ್ಷೆಯನು "

೪೦

ಮುನಿದನು ನಾರೀ-
ಚನು ರಾಮನ ನುಡಿ-
ಯನು ಕೇಳುತಲುರಿ-
ಯನು ಕಾರಿದನು !

೪೧

ಕತ್ತಲೆಯೊದಗಲು
ಮುತ್ತಿದರೆಲ್ಲಿಯು
ನೆತ್ತರನೆರೆಯುತೆ
ಸುತ್ತಲಸುರರು

೪೨

ಇರಿದುದು ರಾಮನ
ಸರಳು ಸುಜಾಹುವ-
ನುರುಳಿದನವನನು-
ಜೊರೆದು ಧರಣಿಗೆ

೪೩

ದೂರದ ಜಳಧಿಗೆ
ಬೀರೊಂದಂಬು
ಹಾರಿಸಿದುದಲೇ
ಮಾರೀಚನನು !

೪೪

ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯವು

ಕುತ್ತಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣ-
ನೆತ್ತಲು ಬಿದ್ದರು
ನೆತ್ತರ ಕಾರುತೆ
ಮತ್ತಿನಸುರರು

೪೫

ಅಳಿದುದು ರಾಕ್ಷಸ-
ಬಲವು, ಮಹಾತ್ಮರ
ಬಲದಿದಿರಲಿ ಖಳ-
ಬಲವೇತರದೋ ?

೪೬

ಕೃತಕೃತ್ಯರು ಮುನಿ-
ಪತಿಯಡಿದಾವರೆ-
ಗತಿವಿನಯದೆ ನೃಪ-
ಸುತರೆರಗಿದರು

೪೭

“ ಬಿಸಸುವುದೈ ನಮ-
ಗೊಸೆದಿನ್ನಾವುದು
ಬಿಸನವು, ನಾವದ-
ಸಿಸಗುವೆವು, ಮುನೀ ”

೪೮

ಎಂದೊಡೆ ಮುನಿಯಾ-
ನಂದದೆ ಹರಸುತ-
ಲೆಂದನು, “ ಕೃತಿ ನಿ-
ಮ್ಮಿಂದಿಹೆನಿಂದು

೪೯

“ ಜಯಶೀಲರೆ, ನಿ-
ಮ್ನಯ ಶೌರ್ಯದೆ ನಿ-
ರ್ಭಯರಾಗಿಹವ-
ಕ್ಷಯಕೀರ್ತಿಗಳೇ

೫೦

“ ಬಂದಿಹುದೈ ಕರೆ-
ಯಿಂದು ಜನಕಸೃಪ-
ಸಿಂದೆ ಸುಖಕೆ ಬಹು-
ದೆಂದು, ರಘುವರಾ

೫೧

“ ಜನಕನ ಮನೆಯಲಿ
ಧನುವೊಂದಿರುವುದು,
ಅನುಸಾರವೈ ತ್ರಿಣ-
ಯನಸಿತ್ತುದದು

೫೨

“ ಸುರರಸುರರು ಯ-
ಕ್ಷರು ಗಂಧರ್ವರು
ಸರರೆತ್ತಲಿಕಾ-
ರರು ಚಾಪವನು

೫೩

“ ಮೃಡನಾಧನುವಿನ
ಬಿಡಗನು ನೋಡಲು
ನಡೆವುದು ನೀನೆ-
ನ್ನೊಡನೆ ಮಿಥಿಲೆಗೆ ”

೫೪

ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು ಯಜ್ಞವೇ,
ಮಿಗೆ ಮುನಿವರ್ಯರು
ಸೋಗವಾಂತರು, ಮಿಥಿ-
ಲೆಗೆ ಸಾಗಿದರು

೫೫

ಇದು ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯವು.

ಶ್ರೀಃ

ಪಂಚಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀರಘುಕುಲಮಣಿ
ವೀರಶಿರೋಮಣಿ
ಕಾರುಣಿಕಾಗ್ರಣಿ
ತಾರಕ ಶರಣು

೧

“ಹೊರಟನು ಹಿಮವ-
ದ್ಗಿರಿಯಡಿಯೆಡೆಗು-
ತ್ತರದಿಸೆಗಾರಘು-
ವರರೊಡನೆ ಮುನಿ

೨

ವಿತತಯಶರು ನಡೆ-
ಯುತಲಿರಲಾನ್ಯಪ-
ಸುತರೊಯ್ಯನೆ ತೀ-
ಡಿತು ತಣ್ಣಾಳಿ

೩

ಉಲಿದುವು ಶಕುನಿಗ-
ಳೊಲಿದೊಲಿದತಿಮಂ-
ಜುಲನಾದದಲುಲಿ
ಲಲಿತವದೆನಿತೋ !

೪

ಬರುತಡವಿಯೊಳ-

ಜ್ವರಿಯೊಂದನು ಕಂ-

ಡರು, ಮುನಿಗಿಂತೆಂ-

ದರು ರಾಘವರು

೫

“ ಇದು ವಿವ್ಯಾಶ್ರಮ-

ಪದದಂತಿರುವುದು,

ಇದು ನಿರ್ಜನವಾ-

ದುದು ಮುನಿಯೇಕೆ?

೬

“ ಒಲಿದಿಹುವಿನೆಲ-

ದಲಿ ತರುಲತೆಗಳು

ಫಲಕುಸುಮಗಳಿಂ-

ದಲಿ ಚೆಲ್ವಿಡಿದು

೭

“ ಅರರೇ, ಜನರೇ-

ಕಿರರಿಯೆಡೆಯೊಳು?

ಇರವೇಕೈ, ಮುನಿ-

ವರ, ವಿಹಗಗಳು?

೮

“ ಕೊಳದಲಿ ತಾವರೆ-

ಗಳು ಬಿರಿದಿರೆ, ಪರಿ-

ಮಳವುಣಲಿರದೇ-

ಕಳಿಸಂಕುಳವು?

೯

“ ಶಿಲೆಯೆಂತಹುದಿದು ?
ಬಲುಸೇಹವು ಬಗೆ-
ಯಲಿ ನಮಗೊದವಿದು-
ದಲೆ ಕಂಡೊಡನೆ! ” ೧೦

“ ಜನನಿಯ ಸಂದ-
ರ್ಶನದಂತೀಶಿಲೆ
ಜನಿಯಿಸುವುದು ನಲು-
ವನು ಹೃದಯದಲಿ! ” ೧೧

ಎಂದಾಶಿಲೆಗಭಿ-
ವಂದಿಸಿ ದಶರಥ-
ನಂದನರಲ್ಲಿಯೆ
ನಿಂದರು ಕೂರ್ತು ೧೨

ಮುನಿ ಕೇಳಿದನೆಂ-
ದನು, “ ಪರಮತಪೋ-
ಧನನಿರುವನು ಪರ
ಮುನಿ ಗೌತಮನು ೧೩

“ ವಿಮಲಾತ್ಮನ ಗೌ-
ತಮನ ಮಹಾತ್ಮನ
ಸುಮಹಾಯಶನಾ-
ಶ್ರಮವಿದು, ರಾಮಾ ೧೪

“ ಪತಿದೇವತೆಯು—
ಪ್ರತಿಮುಲಲಿತತನು
ಸತಿಯಾದಳು ಸು—
ಪ್ರತನಿಗಹಲ್ಯೆ

೧೫

“ ಸುರಪತಿ ಬಂದೊಂ—
ದಿರುಳಾಸತಿಯಲಿ
ಚರಿಸಿದನೈ ಅಪ—
ಚರಿತವನಕಟಾ !

೧೬

“ ಮುನಿದನು ಮುನಿ ಬೈ—
ದನು, ‘ ಶಿಲೆಯಾಗೀ—
ವನದಲಿ, ಕುಲಸಾಂ—
ಸನಿ ಬಿದ್ದಿರಲೇ !

೧೭

“ ಇದು ದುಶ್ಚರಿತಾ—
ಸ್ವದವಾದುದು ವನ—
ವಿದರೊಳು ಜೀವವು
ಬದುಕಲುಬೇಡಾ !

೧೮

“ ಮಲಿನಾತ್ಮನು ನೀ—
ನಲೆ! ರಂಧ್ರಗಳಾ—
ಗಲಿ ನಿನ್ನಯ ಮೆ—
ಯ್ಯಲಿ, ದೇವೇಂದ್ರಾ !

೧೯

“ ಅನುಜನೊಡನೆ ಬರು-
ವನು ದಶರಥಸ್ತಪ-
ತನಯನು ರಾಮನು
ನನದಲಿ ಮುಂದೆ

೨೦

“ ಕರುಣಾನಿಧಿರಘು-
ವರನ ಸೋಂಕಿಗೀ-
ವರತನು, ಚಂಚಲೆ,
ಬರುವುದು ಮರಳಿ’

೨೧

“ ಸುಡಿದಿಂತಾಮುನಿ
ಸಡೆದನು ಬೇರೊಂ-
ದೆಡೆಗೆ ಮರುಗಿ ತಪ-
ಕೆಡರಾಯ್ತೆಂದು

೨೨

“ ಅಂದಿನ ದಿನದಿಂ-
ದಿಂದಿನವರೆಗಾ-
ಸುಂದರತನು ತಿಲೆ-
ಯಿಂದದಲಿಹಳು

೨೩

“ ತ್ವರಿತದೆ, ಪಾವನ-
ಚರಿತನೆ ಕರುಣಾ-
ಕರ, ದೀನೆಯನು-
ದ್ಧರಿಸೈ, ರಾಮಾ!”

೨೪

ಪಂಚಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಮುನಿಯಾದಿದ ಮೂ-
ತನು ಕೇಳುತೆ ರಾ-
ಮನು ವಂದಿಸಿ ಶಿಲೆ-
ಯನು ಸೋಲಂಕಿದನು

೨೫

ಏಲಸತ್ಪ್ರಭೆ ಸಿ-
ಮಲೆ ರಾಘವನಿವಿ-
ರಲಿ ನಿಂದನು ಕೋ-
ಮಲೆ ಕೆಯ್ಯುಗಿದು

೨೬

ಎರಗಿದರಾಕೆಯ
ಚರಣಕೆ ಕಾಕು-
ತ್ಸರ್ಗರು, ಹೂಮಳೆಯನು
ಕರೆದರು ಸುರರು

೨೭

ಪುಲಕಿತವಾದುದು
ಲಲನೆಯ ತನು, ಕ-
ಣ್ಣು ತುಂಬಿಕೊಡುವು
ಜಲಧಾರೆಗಳು

೨೮

“ ಸ್ತುತಿಸಲರಿಯೆ ಗ-
ರ್ಹಿತೆ ನಿನ್ನನು, ರಘು-
ಪತಿ, ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ
ಪತಿತೆಯನಿಂದು ! ”

೨೯

ಬಾಲಕಾಂಡವು

ಎರಗಿದಳೆಂತೆಂ—

ದರವಿಂದಾನನೆ

ಮರಳಿ ಮರಳಿ ರಘು—

ವರನ ಚರಣಕೆ

೩೦

ಬಲವಂದಳು ಮುನಿ—

ಕುಲವನು, ನಡೆದಳು

ಲಲನೆ ವಿರಚಿತಾಂ—

ಜಲಿ ಪತಿಯೆಡೆಗೆ

೩೧

ಮುನಿ ದಶರಥನಂ—

ದನರೊಡನೈತಂ—

ದನು ಮಿಥಿಲೆಗೆ ಪಾ—

ವನ ದರ್ಶನನು

೩೨

ಇದು ಪಂಚಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀಃ

ಷಷ್ಠಾಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀರಘುಕುಲಮಣಿ

ವೀರಶಿರೋಮುಣಿ

ಕಾರುಣಿಕಾಗ್ರಣಿ

ತಾರಕ ಶರಣು

೧

ಚನಕನಮೇಯಾ-

ತ್ಮನು ಮುನಿ ಬಂದಿಹು-

ದನು ಕೇಳುತ್ತೆ ಬಂ-

ದನು ನಲವಿಂದೆ

೨

ಪರಮಾದರದಿಂ-

ದರಸನು ಮುನಿಪನ

ಚರಣಾಂಬುಜಗಳಿ-

ಗೆರಗಿ ನುಡಿದನು

೩

“ ಬಂದಿರಿ, ಮುನಿ, ಕೃಪೆ-

ಯಿಂದಲಿ ಸನ್ಮುನಿ-

ವೃಂದದೊಡನೆ ನೀ-

ವೆಂದು ಮಿಥಿಲೆಗೆ

೪

ಬಾಲಕಾಂಡವು

“ ಸ್ವಾಗತವು, ಮಹಾ-
ಭಾಗನೆ, ನೀನು-
ಭಾಗತನೆನಗಿಹೆ,
ಯೋಗಿಪ್ರವರಾ !

೫

“ ಭುವನಮನೋಹರ-
ರಿವರಾರೈ ಎಳ-
ಗುವರರು, ಕೌಶಿಕ,
ದಿವಜೋಪಮರು ? ”

೬

ಮುನಿ ನುಡಿದನು, “ ಕೇ-
ಳಿನಕುಲದವನೀ-
ಶನು ದಶರಥನಾ-
ತನ ಸುತರಿವರು

೭

“ ಹಿರಿಯನು ರಾಮನು
ಕಿರಿಯನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ-
ನು ಮಿತ್ರಮರಿವ-
ರರಿಮರ್ಧನರು

೮

“ ಅರಸನೆ, ಧರ್ಮಾ-
ಚರಣಕ್ಕೊದವಿಸಿ -
ದರು ವಿಘ್ನವನನು-
ರರು ದುರ್ಮದರು

೯

‘ ಅವರಳಿದರಲೇ
ಇವರಿಷುಹತಿಗಾ-
ಹವದಲಿ, ನೃಪ, ವಿ-
ಘ್ನವು ಬಯಲಾಯ್ತು ೧೦

“ ಅನಘನಹಲ್ಮಿಯ-
ನನುನಯದಲಿ ಬಂ-
ಧನದಿಂದೀರಾ-
ಮನು ಬಿಡಿಸಿದನು ೧೧

“ ಶಿವಧನುವನು ನೋ-
ಡುಪ ಕೌತೂಹಲ-
ವಿವರನು ತಂದುದು
ಭವನಕೆ ನಿನ್ನಾ ” ೧೨

ಮುನಿಯೆಂದುದನಾ-
ಜನಪತಿಯಾಲಿಸಿ
ಮನದೊಳು ಮುದವಾಂ-
ತನು ತಲೆದೂಗಿ ೧೩

ವಿನಯದಲೆಂದನು,
“ ಧನುವನು ನಾಳಿನ
ದಿನದಲಿ ಕುವರರು,
ಮುನಿ, ನೋಡುವರು. ೧೪

“ ವದನವು ಸೂಚಿಸು-
ವುದು ಬಳಲಿಹುದನು,
ಒದವಿದ ದಣುವನು
ಮೊದಲುಡುಗಿಸಿರೈ ”

೧೫

ನರಪತಿಯಿಂತೆಂ-
ದರಮನೆಗವರೆ-
ಲ್ಲರನುಯ್ದನು ಹಿರಿ-
ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗುತಲಿ

೧೬

ವಿಪುಲಹೃದಯನಾ-
ನೃಪಮಣಿ ವಿಧವಿಧ-
ದುಪಚಾರಗಳಿಂ-
ದುಪಚರಿಸಿದನು

೧೭

ಅತಿಥಿಗಳನು ಸ-
ನ್ನತಯಶನಾನರ-
ಪತಿ ತೋರಿಸಿದನು
ಹಿತಮಿತಭಾಷಿ

೧೮

ಮರುದಿನ ಕೃತಕ-
ಮರು ಮುಖಶಾಲೆಗೆ
ಅರಸನೊಡನೆ ಬಂ-
ದರು ರಾಘವರು

೧೯

ನೃಪನಂದನರಿಗೆ
ನೃಪನೆಂದ “ನಿದೋ
ತ್ರಿಪುರಾರಿಯ ಧನು
ವಿಪುಲಪ್ರಭವು ೨೦

“ಧಾರಿಣಿಯೊಳಗಿದ-
ನಾರೂ ಮಣಿಸಲಿ-
ಕಾರರು ಧನುವನು,
ಹೇ ರಘುವೀರಾ ೨೧

“ಇರುವಳೆನಗೆ ಭಾ-
ಸುರವಪು ಸುತೆ ಸುಂ-
ದರಿಯೆನ್ನದಿದೊಂ-
ದಿರುವುದು ಪಣವು ೨೨

“ಧನುರಾರೋಪಣ-
ವನು ಮಾಡುವ ವೀ-
ರನಿಗಾನೀವೆನು
ತನುಜೆಯನೆಂದು ೨೩

“ಸೀತೆಯನಿಚ್ಛಿಸಿ
ಮಾತಿನ ವೀರರು
ಸೋತರನೇಕರು,
ಭೀತಿವಡೆದರು ೨೪

“ ಮಣಿಸಲು, ರಘುಕುಲ-
ಮಣಿ, ಯತ್ನಿಸುವುದು,
ಮಣಿಸಿದೊಡಾಪೆ-
ಣ್ಣಣಿ ನಿನ್ನವಳೈ !

೨೫

“ ಬಲಶಾಲಿಯೆ, ನೋ-
ಡಲಿ ನಾಳಿನ ದಿನ-
ದಲಿ ನೆರೆದರಸರು
ಬಲವನು ನಿನ್ನಾ ”

೨೬

ನುಡಿದಿಂತಾತನು
ನಡೆದನು ಸಂತಸ-
ವಡುತಾರಘುವರ-
ರೊಡನರಮನೆಗೆ

೨೭

ಬಂದರು ಕುವರರು
ಚೆಂದವ ನೋಡಲು
ಅಂದಿನ ಸಂಜೆಯೊ-
ಳೊಂದುಪವನದಾ

೨೮

ತಿಳಿಗೊಳದೊಳು ಮಂ-
ಜುಳನಿನದದ ತೆರೆ-
ಗಳೊಳೊಲಿದಾಡುವ
ಜಳಜಗಳಿನಿತೋ !

೨೯

ಷಷ್ಠಾಧ್ಯಾಯವು

ಆರಳಿದ ಹೂಗಳ
ಪರಿಮಳಕೆರಗುವ
ಪರಮೆಗಳಾಗಾ-
ವರವೆನಿತ್ತಿನಿದೋ !

೩೦

ಕೊಳಲನು ಬಾಜಿಸು-
ತೆಳವಿದಿರಿನ ಮೆಳೆ-
ಯೊಳು ಕುಣಿಸುವುದೆಲ-
ರೆಳಲತೆಗಳನು

೩೧

ಗಿಳಿಗಳ ಕೋಗಿಲೆ-
ಗಳ ಸಾರಿಕೆಗಳ
ಕಳರುತಿ ಮನವನು
ಸೆಳೆಯುತ್ತಲಿಹುದು

೩೨

ಎನಿತ್ತಿನಿದೋ, ದನಿ-
ಯೆನಿತ್ತಿನಿದೋ ! ಹೂ-
ವಿನ ತೋಟದಲಾ-
ದನಿಯೆನಿತ್ತಿನಿದೋ !

೩೩

ಸರಸತಿ ನುಡಿಯಿಪ
ಸರಸವಿಪಂಚಿಯು
ಸರದಂತೆ ಮನೋ-
ಹರವಾದುದಲೇ !

೩೪

ಬಾಲಕಾಂಡವು

ದನಿಯೋ ಆಮೃತದ
ಕೆನೆಯೋ ? ಜಾನಕಿ,
ನಿನಗೆಂತಾದುದು
ದನಿಯಿಂತಿನಿದು ?

೩೫

ಕೊರಲನು ರಾಮನು
ತಿರುಗಿಸಿದನು ದನಿ
ಬರುವೆಡೆಯತ್ತಲು
ಪರವಶನಾಗಿ

೩೬

ಅದು ಗೋಚರವಾ-
ದುದು ದಿವ್ಯಾಕೃತಿ !
ಅದು ಸೌಂದರ್ಯದ
ಸದಮಲಮೂರ್ತಿ !

೩೭

ಉಲ್ಲಸವೆನಿತೋ
ಹುಲ್ಲೆಯ ಮರಿಗಳೆ-
ವುಲ್ಲಸು ಮೆಲಿಸುವ
ಫುಲ್ಲನಯನೆಗೆ !

೩೮

ಅಡಿಯಡಿಗದೊ ಮು-
ದ್ದಿಡುವಳು ಕೋಮಲೆ
ನುಡಿಯಿಸುವಳು ನ-
ಲ್ಲುಡಿಯಿಂದದನು !

೩೯

ಷಷ್ಠಾಧ್ಯಾಯವು

ಕತ್ತನು ಸಮರುವ-
ಳೊತ್ತುವಳಿದೆಗೆ
ನೆತ್ತಿಯ ತಟ್ಟುತ-
ಲೆತ್ತಿಳಿಸುವಳು

೪೦

ಆಡುವಳದರೊಡ-
ನೋಡುವಳೊಮ್ಮೆ
ಬೇಡಲು ಹುಲ್ಲನು
ನೀಡುವಳೊಮ್ಮೆ

೪೧

ನಡೆದುದು ರಘುವರ-
ನೆಡೆಗಾಮೃಗಶಿಶು
ನಡೆದಳು ಬೆಂಬಳೆ-
ವಿಡಿದಾಸೀತೆ

೪೨

ಮರಿ, ಬಾ ! ಬಾ ! ಹಿಂ-
ದಿರುಗೆಂದೆನುತಲಿ
ಕರೆದಳು ಜಾನಕಿ-
ಯೆರಳೆಯನೊಸೆದು

೪೩

ಕರೆಯನು ಕೇಳದೆ
ಮರಿಯೋಡಿತು ! ಮುಂ-
ಬರಿದಳವನಿಸುತೆ
ತರಲದನೆಂದು

೪೪

ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದನ-
 ಳೆಡರೊದವಿದುದೆನೆ
 ತಡೆದಳು ತಟ್ಟನೆ
 ನಡುವೆಯೆ ಬಾಲೆ

೪೫

ಮನಸೋತಳು ಕಂ-
 ಡನುಪಮಲಾವ-
 ಣ್ಯನನಾರಘುವೀ-
 ರನನು ಮನೋಜ್ಞೆ

೪೬

“ ಸುರುಚಿರತನು ಭಾ-
 ಸುರತೇಜನು ರಘು-
 ವರಸಿವನೇನೈ
 ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ?

೪೭

“ ಇಂದು ಬೆಳಗಿನಲಿ
 ಸುಂದರನನು ಮುದ-
 ದಿಂದೆ ಹೊಗಳಿದರು
 ತಂದೆ ಮನೆಯಲಿ

೪೮

“ ಎಲೆ ಹೃದಯವೆ, ನಡು-
 ಗಲುಬೇಡೈ ! ರಘು-
 ಕುಲಮಣಿ ಪಣವನು
 ಗೆಲುವನು ಪಿತನಾ ! ”

೪೯

ಷಷ್ಠಾಧ್ಯಾಯವು

ಧರಣೀಸುತೆಯೀ-
ತೆರದಲಿ ಚಿಂತಿಸು-
ತಿರಲಲ್ಲಿಗೆ ಸಖಿ-
ಯರು ಬಂದರಲೇ !

೫೦

ನಸುಸಗೆ ಮೊಗದ-
ಲ್ಲೆಸೆಯಲು ಮನವೊಸೆ-
ದಸಿಯಳಿಗೇನನೊ
ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದರು

೫೧

“ ಇರುಳಾಯ್ತೊ ಮೆ-
ಯ್ಮರೆತಿಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂ-
ತಿರುವುದಿದುಚಿತನೆ ?
ತಿರುಗೌ ಮನೆಗೆ ! ”

೫೨

ಎಂದೊಡೆ ನಾಚುತ-
ಲಿಂದುವದನೆ ನಿಜ-
ಮಂದಿರಕ್ಕೆತರ-
ಲೆಂದು ನೆಡೆದಳು

೫೩

ಇದು ಷಷ್ಠಾಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀಃ

ಸಪ್ತಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀರಘುಕುಲಮಣಿ

ವೀರಶಿರೋಮಣಿ

ಕಾರುಣಿಕಾಗ್ರಣಿ

ತಾರಕ ಶರಣು

೧

ಮರುದಿನ ಮಿಥಿಲಾ-

ವುರಿಯ ಜನರು ಕಿ-

ಕ್ಕಿರಿದು ನೆರೆದರ-

ಧ್ವರಶಾಲೆಯಲಿ

೨

ಬಂದರು ವಿಪ್ರರು,

ಬಂದರು ರಾಜರು,

ಬಂದರು ವೈಶ್ಯರು,

ಬಂದರಿತರರು

೩

ಜನರು ನೆರೆಯೆ ಬಂ-

ದನು ಮಖಶಾಲೆಗೆ

ಜನಕನೃಪತಿ ರಾ-

ಮನನೊಡಗೂಡಿ

೪

ಸಪ್ತಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಜಿತಮದನನ ರಘು-
ಪತಿಯಂಗದ ಲಲಿ-
ತತೆ ಸೆಳೆದುದು ಜನ-
ತತಿಯ ಮನವನು

೫

ಅನಿಮಿಷನಯನರು
ಜನರೊಲಿದೊಲಿದಾ-
ತನ ವದನಶ್ರೀ-
ಯನು ನೋಡಿದರು

೬

ಧರಣೀಶನು ಮನ-
ದಿರಕದಲಾಸಭಿ-
ಕರಿಗೆಂದನು ಮುನಿ-
ವರನನುಮತದೆ

೭

“ ಶ್ರೀರಾಮನು ಜಿತ-
ವೈರಿಯವನು ಗಂ-
ಭೀರನು ರಘುಕುಲ-
ವಾರಿನಿಧೀಂದ್ರ

೮

“ ಅನುವಾಗಿಹನೀ-
ತನು ಶಿವಕಾಮುಕ-
ವನು ಮಣಿಸಲು ಮುನಿ-
ಯನುಮತಿಯಿಂದೆ ”

೯

ಜನಕನು ನುಡಿದಿಂ-
ತನುನಯದಲಿ ರಾ-
ಮನ ವದನಾಂಬುಜ-
ವನು ನೋಡಿದನು ೧೦

ನರವೀರನು ರಘು-
ವರಸೆದ್ದನು ಮುನಿ-
ಚರಣಾಂಬುಜಕಾ-
ದರದೇರಗಿದನು ೧೧

ಮೃಡನನು ನೆನೆಯುತ್ತೆ
ನಡೆದನು ಧನುರ್ವಿ-
ದ್ವೈಡೆಗದನಾತನು
ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು ೧೨

ಬಲವೆನಿತೋ ರಘು-
ಕುಲವರ್ಧನನಿಗೆ !
ಅಲರಾದುದು ಕೈ-
ಯಲಿ ಕಾಮರ್ಷಕವು ! ೧೩

ಅದಕೇರಿಸಿದನು
ಹೆದೆಯನು ಲೀಲೆಯ-
ಲದನೆಳೆದೊಡನೊದ-
ವಿದುದದ್ಭುತವು ! ೧೪

ಸಪ್ತಮಾಘ್ಯಾಯವು

ಮಸಗುತೆ ನಿನದವು
ಪಸರಿಸಿದುದು ದೆಸೆ-
ದಿಸೆಯೊಳು, ನಡುಗಿತು
ವಸುಧಾತಲವು ೧೫

ಬಿರುಸರವನು ಕೇ-
ಳ್ಳರಿವಳಿದರಸರು
ಧರೆಗಾಸನದಿಂ-
ದುರುಳುರುಳಿದರು ೧೬

ನರಪತಿಗಾಯ್ತು-
ಚ್ಚರಿ, ಕಣ್ಣಾವರೆ-
ಯರಳಿರೆ ಕಂಡನು
ಮುರಿದ ಧನುವನು ! ೧೭

ಜನಕನ ಸಂತಸ-
ವೆನಿತೋ, ರಘುವೀ-
ರನ ಬಳಿಗೈತಂ-
ದನು ರಭಸದಲಿ ೧೮

ಸುಗುಣನಿಲಯನಾ
ಅಗಣಿತ ಮಹಿಮನ
ಹೆಗಲೊಳು ಕೈಯನು
ನಗುತಿರಿಸಿದನು ೧೯

“ ಪಣವನು, ವೀರಾ-
ಗ್ರಣಿ, ಶಿವಧನುವನು
ಮಣಿಸಿ ಮುರಿದು, ಸ-
ದ್ಗುಣನಿಧಿ, ಗೆಲ್ಲೆ! ” ೨೦

ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರೆ,
ಬಂದಳಸಿತರೊಳು
ಮಂದಗಮನೆಯರ-
ವಿಂದನಿಭಾಸ್ಯೆ ೨೧

ಸೂಸುತೆ ಕುಸುಮಸು-
ವಾಸಿತತನು ಮೃದು-
ಹಾಸದ ಶೋಭೆಯ-
ನಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೨೨

ನರುಗಂಪಿನ ಹೂ-
ಸರವನು ಸುಂದರಿ-
ಯಿರಿಸಿದಳಾರಘು-
ಪರನ ಕೊರಲಲಿ ೨೩

ಮಣಿಕಾಂಚನಭೂ-
ಷಣಿ ಜಾನಕ ಕಿಂ-
ಕಣಿ ಝಣಝಣನೆ
ಮುಂಡಿಡಳವನಿಗೆ ೨೪

ಸಪ್ತಮಾಘ್ಯಾಯವು

ಮೊಳಗಿದುವಂಬರ-
ದೊಳು ಸುರವಾದ್ಯಂ-
ಗಳು, ಕರೆದರು ಹೂ-
ಮಳೆಯನಮರರು

೨೫

ಆರಸನು ಬೆಸಸಲು,
ಹೊರಟರು ದಶರಥ-
ಸರಪತಿಯನು ಕರೆ-
ತರಲು ಸಚಿವರು

೨೬

ತ್ವರಿತದೆ ಮಿಥಿಲಾ-
ಪುರದಿಂದೈತಂ-
ದರಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಸಚಿ-
ವರು ಮೈಥಿಲನಾ

೨೭

ಆರಮನೆಗೈದಿದ-
ರರಸನಿಗವರಾ-
ದರದಿಂದಿಂತೆಂ-
ದರು ಕೈಮುಗಿದು

೨೮

“ ಸುರಪತಿಸಖ, ನೀ-
ವರಿವುದು ಮಿಥಿಲಾ-
ಪುರದರಸನ ಸಚಿ-
ವರು ನಾವೆಂದು ”

೨೯

“ ಸ್ಥಿತಮತಿ ಜನಕ ನೃ-
ಪತಿಯೆನಗೇನಾ-
ಣತಿಯನು ಗೈದನು,
ಚತುರಮತಿಗಳೇ !”

೩೦

ನರಪತಿಯಿಂತೆನೆ,
ಹರುಷದೆ ಮಿಥಿಲಾ-
ಪುರದಲಿ ನಡೆದುದ-
ನರುಹಿದರವರು

೩೧

ಕ್ಷಿತಿನಾಥನು ವಿ-
ಸ್ಥಿತನಾದನು ನಿಜ-
ಸುತನಾಸಾಹಸ-
ಕೃತಿಯನು ಕೇಳ್ವು

೩೨

ಒಸಗೆಯನಿದನಾ-
ಲಿಸುತೆ ವಸಿಷ್ಠರು
ವಸುಧಾಧೀಶನಿ-
ಗೊಸೆದು ನುಡಿದರು

೩೩

“ ಅತುಲಬಲನು ಸ-
ನ್ಮತಿಯವನಮಿತ-
ದ್ಯುತಿ ತನುಜನು, ಭೂ-
ಪತಿ, ನಿನ್ನವನು !

೩೪

ಸಪ್ತ ಮಾಧ್ಯಾಯವು

“ಜನಕನು ರಘುವೀ-
ರನಿಗೀವನು ನಿಜ-
ತನುಜೆಯನೆಂಬುದ-
ದಿನಗುತ್ತವವು !

೩೫

“ ಸೃಥಿವೀಶ್ವರ ಸತ್-
ಪಥಸಾಲಕ ದಶ-
ರಥ, ಹೊರಡುವುದೈ
ಮಿಥಿಲಾಪುರಿಗೆ ”

೩೬

ಆರಸನು ನಡೆದನು
ಮರುದಿನ ಮಿಥಿಲೆಗೆ
ಗುರುವಿನೊಡನೆ ರಘು-
ವರನ ಮದುವೆಗೆ

೩೭

ಇದು ಸಪ್ತ ಮಾಧ್ಯಾಯವು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಷ್ಟಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀರಘುಕುಲಮಣಿ
ವೀರಶಿರೋಮಣಿ
ಕಾರುಣಿಕಾಗ್ರಣಿ
ತಾರಕ ಶರಣು

೧

ಜನಕಮಹಾರಾ-
ಜನ ನಗರಕೆ ಬರೆ
ಜನಪನು ದಶರಥ-
ನೆನಿತುತ್ಸವವೋ !

೨

ಮಿಳಿರುವ ಗುಡಿಗಳು,
ತಳಿರಿನ ತೋರಣ-
ಗಳು, ಹೊಳಲಲಿ ಕಂ-
ಗೊಳಿಸುವುವೆನಿತೋ !

೩

ಹೊಳೆಹೊಳೆವಾರತಿ-
ಗಳ, ಕನ್ನಡಿಗಳ,
ಕಳಸಗಳೋಳಿಯು
ಬೆಳಕಿನ ಸುಗ್ಗಿ !

೪

ಪಸರಿಸಿದುದು ದೆಸೆ-
ದೆಸೆಯೊಳು ನಿಃಸ್ವನ-
ದೆಸಕವು ರಭಸದ-
ಲೊಸಗೆವರೆಗಳಾ ೫

ಜನಪತಿದಶರಥ-
ನನು ಪರವೋದಾ-
ರನು ಜನಕನು ಕಂ-
ಡನು ಸಂತಸದೆ ೬

ಸಪುರೋಹಿತನನು
ನೃಪತಿಯನಾತನು
ಉಪಚರಿಸಿದನೈ
ಸಪುರೋಹಿತನು ೭

ಪುಲಕಿತತನು ಮುನಿ-
ಕುಲಪತಿ ರಾಘವ-
ಕುಲಗುರು ಜನಕನಿ-
ಗೊಲಿದು ನುಡಿದನು ೮

“ ಅವನಿಪ, ನಮಗಿ-
ಷ್ಟವು ಜನಕರ ರಾ-
ಘವರೀ ಸಂಬಂ-
ಧವು, ವಿಮಲಾತ್ಮಾ ೯

“ಧೀಮಂತನು ನಿಃ-
ಸ್ಸೀಮಬಲಾಢ್ಯನು
ರಾಮನು ಭುವನಾ-
ರಾಮನು, ಸೃಪತೀ ೧೦

“ ಅನುಪಮೆ ನಿನ್ನಯ
ತನಯೆ ಸುಗುಣಶಾ-
ಲಿನಿ ಜಾನಕಿಯಾ-
ತನಿಗನುರೂಪೆ ೧೧

“ ಸುಲಲಿತತನುವು-
ರ್ಮಿಳೆಯೆಂಬಿನ್ನೊ-
ರ್ವಳು, ಸೃಪ, ನಿನಗಿರು-
ವಳು ಮಗಳಲ್ಲೀ? ೧೨

“ ಮುದವನು ಹೆಚ್ಚಿಸು-
ವುದು, ಕನ್ನೆಯನೀ-
ವುದು, ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ
ವಿದಿತಯಶನಿಗೆ ” ೧೩

ಎಂದು ನುಡಿಯೆ, ಸೃಪ-
ನೆಂದನು ನಯನಗ-
ಳಿಂದೆ ಸುರಿಯಲಾ-
ಸಂದಾಶ್ರುಗಳು ೧೪

ಅಷ್ಟಮಾಧ್ಯಾಯವು

“ ಮುನಿ, ನಿಮ್ಮಾಣತಿ-
ಯನು ಶಿರದಲಿ ತಳೆ-
ವೆನು, ಕುಲವಿದು ಪಾ-
ವನವಾಯ್ತೆನ್ನಾ !

೧೫

“ ಸುತೆಯರದಾವ ಸು-
ಕೃತವನು ಗೈದರೊ ?
ಪತಿಯರಹರು ಸ-
ನ್ನು ತಕ್ಕೀರ್ತಿಗಳಾ !

೧೬

“ ಅರಿಕೆಯಿದಿನ್ನೊಂ-
ದಿರುವುದು, ಮುನಿ, ಕೇ-
ಳಿ, ತನುಜೆಯರಿ-
ಬ್ಬರು ತಮ್ಮನಿಗೆ

೧೭

“ ಸುರುಚಿರತೇಜನು
ಭರತನು ಹೃದಯೇ-
ಶ್ವರನಾಗಲಿ, ಮುನಿ-
ವರ, ಮಾಂಡವಿಯಾ

೧೮

“ ಶ್ರುತಕ್ಕೀರ್ತಿಯ ವಿ-
ಶ್ರುತ ಸೌಜನ್ಯೆಯ
ಪತಿಯಾಗಲಿ ಸ-
ನ್ಮತಿ ಶತ್ರುಹನು ”

೧೯

ಒದವಿಸದೇ ಸ-
ಮ್ನಾದವನು ಹೃದಯದ-
ಲದು ಭೂಪತಿಯೆಂ-
ದುದು ದಶರಥನಾ? ೨೦

ಸಲಿದರು ಕನ್ನೆಯ-
ರೊಲಿದು ವಿನುತರಘು-
ಕುಲದಪರಿಗೆ ವಧು-
ವೆಲೆ ತಾವೆಂದು! ೨೧

ಪರಮೋತ್ಸವದಲಿ
ಮೆರೆದುದು ಮಿಥಿಲಾ-
ಪುರಿಯಾರಘುವೀ-
ರರ ಮದುವೆಯಲಿ ೨೨

ಜನಿತಾನಂದನು
ಜನಪನು ಜನತೆಗೆ
ಧನಕನಕವನಿ-
ತ್ತನು ಮನವಾರೆ ೨೩

ಹೊರಟನು ನಿಜಪುರಿ-
ಗರಸನು ಹೃದಯವು
ಪರಿತೋಷದೆ ತುಂ-
ಬಿರೆ ದಶರಥನು ೨೪

ಅಷ್ಟಮಾಧ್ಯಾಯವು

ನಡೆದಿರೆ ಮಾರ್ಗದೊ-
ಳೆಡರುಗಳೊಮ್ಮೊದ-
ಲೊಡರಲು, ಹೃದಯವು
ನಡುಗಿತರಸನಾ

೨೫

ಬಿರಿಬಿರಿ ಪೀಸಿದು-
ವೆರಚುತೆ ದೂಳನು
ಬಿರುಸರದೊದರುವ
ಬಿರುಗಾಳಿಗಳು

೨೬

ನೆರೆದುವು ಬಾನೊಳು
ಕರಿಮುಗಿಲುಗಳ-
ಬ್ಬರಿಸುತೆ ಮಿಂಚುತೆ
ತೆರಪಿಲ್ಲದೆಯೆ

೨೭

ಮುಸುಕಿತು ಕತ್ತಲೆ
ದೆಸೆದೆಸೆಗಳಲಹಿ
ಬಿಸಿನಂಜುಗಳುತೆ
ಬುಸುಗುಟ್ಟಿದುವು

೨೮

ಮದುಮಕ್ಕಳಿಗೇ-
ನೊದವುವುದೋ ಎಂ-
ದದಿರಿತು ದಶರಥ-
ನೆದೆ ಭೀತಿಯಲಿ!

೨೯

ಧೃತಿಗುಂದಿದನಾ-
ಕ್ಷಿತಿಪತಿಯಕಟಾ!
ಸುತವಾತ್ಸಲ್ಯದ
ಗತಿ ತೀವ್ರವಲೇ !

೩೦

ಸುಗಿದನು, ಕುಲಗುರು-
ವಿಗೆ ನುಡಿದನು ಕೈ
ಮುಗಿ "ದಿದರಿಂದೇ-
ನೊಗೆವುದು, ತಂದೇ ?

೩೧

"ಉಳಿಯಿಸು ತಪದ-
ಗ್ಗಳಿಕೆಯಲೀಹಾ-
ವಳಿಯಿಂದಲಿ ಮ-
ಕ್ಕಳನು ಗುರುವರಾ !"

೩೨

ಎನುತಿರಲಿಂತಾ-
ಜನಪತಿ, ದೂರದೆ
ಘನಗಂಭೀರ-
ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು

೩೩

ಇಳಿ ನಡುಗಿತು, ಗಿಡು-
ಗಳು ಮುರಿದುವು, ಮೃಗ-
ಗಳು ಸುತ್ತಲು ಭಯ-
ಗೊಳುತೊಳಿದುವು

೩೪

ಅಷ್ಟಮಾಧ್ಯಾಯವು

ನಿಂದುದನಿತರೊಳು
ಬಂದು ದಶರಥನ
ಮುಂದೆ ಬೆಳಕು ಕಡು-
ಪಿಂದೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತೆ

೩೫

ಅದು ದಿವ್ಯದ್ಯುತಿ-
ಯದು ಪುರುಷಾಕೃತಿ
ಅದು ಭಾರ್ಗವನಾ-
ಸದಮಲಮೂರ್ತಿ !

೩೬

ಹೊಳೆದುದು ಕಾಳಾ-
ನಳದಂತುಗ್ರವು
ಬೆಳಕಾಕ್ಷತ್ರಿಯ-
ಕುಳನಾಶಕನಾ !

೩೭

ಆರದ ಹಸಿವಿನ
ಮಾರಿಯ ದಾಡೆಯೆ
ವೀರನ ಪರಶುವ
ಕೂರಲಗಾಯ್ದೋ ?

೩೮

ಎನಿತುಗ್ರವೊ ಆ-
ತನ ವೈಷ್ಣವಧನು !
ಇನಿಗೊಲೈ ಶಿವ-
ಧನುವದರಡೆಗೆ !

೩೯

ಅವನುಗ್ರತೆಯನು-
ಭವವೊದಗುವುದೆಂ-
ದವನೀಶನ ಮೆ-
ಯ್ಪಿವರಿತು ಭಯದೆ !

೪೦

ಪರಶುಧರನು ರಘು-
ವರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂ-
ದುರಿಯುತೆ ನುಡಿದನು
ಬಿರುಸರದಿಂದೆ

೪೧

“ ಮುರಿದೈ ಮಾಹೇ-
ಶ್ವರಧನುವನು ಗಡ !
ಸರಕೇಸರಿ ದಾ-
ಶರಥೀ, ನೀನು !

೪೨

“ ಇದೊ ವೈಷ್ಣವಧನು,
ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ತೊಡು-
ವುದು ಸರಳನು ನೀ-
ನಿಜಕೆ, ರಘುವರಾ !

೪೩

“ ಆಗದೊಡೆಲೆ ತಲೆ-
ವಾಗುತ್ತಿನಗೆ ಶರ-
ಣಾಗತನಾಗುವು-
ದೀಗಳೆ ನೀನು ! ”

೪೪

ಅಷ್ಟಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಎಂದೊಡೆ ದಶರಥ—

ನಂದನನೇನೆದೆ—

ಗುಂದಿದನೇ ಭಯ—

ದಿಂದೆ ಬಲಾಬ್ಧಿ ?

೪೫

ಧನುವನು ಕುಡೆ, ಕೊಂ—

ಡನು ಪೆದೆಯೇರಿಸಿ—

ದನು ಹೂಡಿದನಂ—

ಬನು ಲೀಲೆಯಲಿ

೪೬

ಶರವನು ಸಂಧಿಸಿ,

“ ಗುರಿಯಿದಕೇನೈ ?

ಆರುಪೆಂದಾ ” ರಘು—

ವರನು ನುಡಿದನು.

೪೭

“ ಸರಸನು ರಾಮನು

ಬರಿದೆ ಧನುವಿನ—

ಲ್ಲಿರಿಸನು, ಎಪ್ರನೆ,

ಗುರಿಯಿದಕೇನೈ ?

೪೮

“ ಗತಿಶಕ್ತಿಯೊ, ಭೃಗು—

ಪತಿ, ತೀವ್ರತವೋ—

ರ್ಜಿತವರಲೋಕ—

ಸ್ಥಿತಿಯೋ ಸಿನ್ನಾ ? ”

೪೯

“ ವರಲೋಕಸ್ಥಿತಿ-
ಗುರಿ ಸಂಧಿಸಿದೀ-
ಸರಳಿಗೆ, ಗತಿಯೆನ-
ಗಿರಲೈ, ರಾಮಾ ! ”

೫೦

ಎನೆ ಭಾರ್ಗವರಾ-
ಮನು, ಕೂರ್ಗಣೆ ನೆ-
ಟ್ಟನೆ ಸಿಡಿದುದು ರಾ-
ಮನ ಬಿಲ್ಲಿಂದೆ

೫೧

ಒಣಗಿದ ಹೆಮ್ಮರ-
ಕೆಣೆಯವನಾದನು
ಕ್ಷಣದೊಳು ಭೃಗುಕುಲ-
ಮಣಿ ಕಳೆಗುಂದಿ !

೫೨

ನಲಿಯೆ ನೃಪತಿ, ನಿ-
ಷ್ಫಲತಪನು ಗತ-
ಚ್ಛಲನು ಮಹೇಂದ್ರಾ-
ಚಲಕೆ ನಡೆದನು

೫೩

ಚಿಂದದಯೋಧ್ಯೆಗೆ
ಬಂದನು ನೃಪನಾ-
ನಂದವು ಕೆಯ್ಯಿಗೆ
ನಂದನರೊಡನೆ

೫೪

ಅಷ್ಟಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಪರಮಾನಂದದೊ-
ಳಿರುತೊಮ್ಮರಸನು
ಕರೆದನು ನುಡಿದನು
ಭರತನಿಗಿಂತು

೫೫

“ ಭರತಾ, ನಿನ್ನನು
ಕರೆಯಲಿದೋ ಸೋ-
ದರಮಾವನು ಬಂ-
ದಿರುವನು, ವತ್ಸಾ !

೫೬

“ ನಡೆವುದು ಶತ್ರುಹ-
ನೊಡನೆ ” ನೆ, ಮಾತುಲ-
ನೊಡನಾಬಂಧುಗ-
ಳೊಡನೆ ನಡೆದರು

೫೭

ಗುರುಸೇವಾತ-
ತ್ಪರೆಯರು ಮುಡವಿ-
ತ್ತರು ಸೊಸೆಯಂದಿರು
ಸರನಾಥನಿಗೆ

೫೮

ನಲಿನಲಿದನು ರಘು-
ಕುಲತಿಲಕನ ಗುಣ-
ಜಲನಿಧಿಯಲಿ ನೃಪ-
ಸೊಲಿದೋಲಾಡಿ.

೫೯

ಬಾಲಕಾಂಡವು

ಶ್ರೀರಘುಕುಲಮಣಿ
ವೀರಶಿರೋಮಣಿ
ಕಾರುಣಿಕಾಗ್ರಣಿ
ತಾರಕ ಶರಣು

೬೦

ಇದು ಅಷ್ಟಮಾಧ್ಯಾಯವು.

ಬಾಳಕಾಂಡವು ಸಮಾಪ್ತವು.

